

Gud i ekteskapet

Kristne ektepars opplevelse av Gud i ekteskapet

Talette Cathrine Vidnes Ausland

Veileder

universitetslektor Elisa Stokka

MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn,

AVH5070: Masteroppgave i diakoni (30 ECTS), høst 2019

Antall ord: [21 913]

Forord

Tusen takk til ekteparene som har bidratt til denne oppgaven! Jeg er enormt takknemlig for at dere både hjalp meg med å fullføre oppgaven min, og for at dere delte så mye av dere selv! Jeg sitter igjen med visdom, tanker og inspirasjon etter samtalene med dere, og som strekker seg mye lengre enn denne oppgaven.

En stor takk til Elisa Stokka som har veiledet meg i dette prosjektet! Du har motivert og vært engasjert, noe som har vært til stor hjelp i fullføringen av oppgaven.

Jeg vil også rette en stor takk til min kjære far som har rettet alle mine oppgaver gjennom mitt lange studieløp, og som også tok på seg oppgaven med rettskrivingen av denne – så mye større – oppgaven! Du har alltid fått meg til å se både proffere og smartere ut, og jeg er evig takknemlig for alle timene du har brukt gjennom årene!

Takk til min gode mann som har måttet gå alle de ekstra turene med hunden, og som har tatt i et ekstra tak hjemme, slik at jeg har kunnet skrive i fred! Og ikke minst for å måtte utholde alle timene jeg reflekterte høyt over oppgaven.

Sammendrag

Denne oppgaven forsøker å besvare problemstillingen: Hvordan opplever kristne ektepar Gud i ekteskapene sine, og kan denne kunnskapen være en diakonal ressurs i sjelesorgssamtale med ektepar? For å besvare disse spørsmålene har jeg valgt å, med kvalitativ metode, ha dybdeintervju med fire ektepar som selv definerer at Gud/troen er en viktig del av ekteskapet. Oppgaven er forankret i det diakonale fagfeltet og ser spesielt på hvordan funnene fra oppgavens forskning kan anvendes av diakoner/sjelesørgere som samtaler med kristne ektepar. Teorien er derfor hentet fra sjelesorgsfeltet og den religionspsykologiske forskningen som ser på koblingen mellom religion og ekteskapet.

Ved hjelp av empirien og teorien har problemstillingen blitt drøftet og noen konklusjoner har blitt dratt. Empirien viser at de kristne ekteparene opplever Gud som en ressurs og en viktig del av ekteskapet deres. De opplever videre at Gud gir perspektiv, mening og en dypere dimensjon i ekteskapet, og de opplever Gud som aktiv og handlende i livene sine. Denne kunnskapen ses på som en diakonal relevans for sjelesorgssamtalen med troende ektepar, ettersom disse opplever troen som viktig og positiv.

Empirien viser også at ektepar kan ha stor nytte av en slik positiv opplevelse av Gud i ekteskapet. Dette gir grunn til å tenke at det er viktig å bringe trosperspektivet med i samtaler med kristne ektepar. Teorien og empirien gir videre noen verktøy som kan være nyttige for å kartlegge parenes tro i løpet av sjelesorgssamtalen. De peker på viktigheten av sjelesørgerens egen forståelse av tro og ekteskap, og understreker til slutt at sjelesørgeren bør være bevisst på hvordan denne forståelsen påvirker sjelesorgssamtalen.

Innholdsfortegnelse

DEL 1: INNLEDNING	1
1 Introduksjon – hvorfor Gud i ekteskapet?	1
1.1 Bakgrunn og motivasjon	1
1.2 Problemstilling	2
1.2.1 Begrepsavklaring knyttet til problemstilling.....	2
1.2.1.1 Ekteskap	2
1.2.1.2 Diakoni	4
1.3 Prosjektets plassering og diakonale relevans	5
1.4 Struktur.....	5
2 Materiale og metode.....	5
2.1 Materiale.....	6
2.2 Kvalitativ metode og forskningsintervju.....	7
2.3 Prosjektets utvalg og intervjuer.....	8
2.3.1 Analyse av det empiriske materialet	8
2.3.2 Forklaring til transkribering	9
2.3.3 Forklaring til intervjuguide	10
2.3.4 Presentasjon av informantene.....	10
2.4 Egen forforståelse og faglig forankring	11
DEL 2: TEORI	13
3 Religionens innvirkning i ekteskapet og samtale med religiøse ektepar.	13
3.1 Sjelesorg	13
3.2 Religionens innvirkning i ekteskapet	15
3.2.1 Religiøsitet i ekteskapet	16
3.2.2 Religiøs mestring.....	17
3.2.3 Samtale om tro	18

3.2.4	Religionens normer	18
3.2.5	Ekteskapet som hellig.....	19
3.2.6	Bønn	20
3.2.7	Tilgivelse	20
3.2.8	Individuell relasjon til Gud	20
3.2.9	Ekstraordinære religiøse erfaringer	21
3.2.10	Gud i ekteskapet	22
3.3	Samtale med troende ektepar	24
3.3.1	Terapi med religiøse par.....	24
3.3.2	Sjelesorgssamtale med troende par	26
DEL 3: ANALYSE		28
4	Opplevelsen av Gud i ekteskapet	28
4.1	Å dele tro	29
4.1.1	Troens betydning i hvordan parene ble sammen.....	29
4.1.2	Vokse i troen - sammen og ulikt.	30
4.1.3	Individuell vs. Felles tro	31
4.2	Som ser, bekrefter og trøster	32
4.3	Som forbereder og utrunder	33
4.4	Som leder og handler.....	34
4.5	I vanskelige omstendigheter	36
4.6	Som forbilde	38
4.7	Som gir dybde og en ekstra dimensjon	39
4.8	Som gir perspektiv	40
4.9	Som byrde eller ressurs?	41
DEL 4: DRØFTING		42
5	Opplevelsen av Gud i ekteskapet og dens diakonale relevans i sjelesorg med ektepar. ...	42
5.1	Opplevelsen av Gud i ekteskapet	43

5.1.1	Mestring	43
5.1.2	I samtalen	44
5.1.3	Normer	45
5.1.4	Bønn	46
5.1.5	Individuell og felles relasjon	47
5.1.6	Ekstraordinære erfaringer	48
5.1.7	Tilgivelse	49
5.1.8	Sammenlikning av religiøse ektepars opplevelser av Gud i ekteskapet.....	50
5.1.9	Hvordan opplever kristne ektepar Gud i ekteskapet?.....	51
5.2	Sjelesorg med troende ektepar	53
5.2.1	Troen som del av sjelesorgen	53
5.2.2	Sjelesørgerens rolle	55
DEL 5: AVSLUTNING		57
6	Sammenfatning.....	57
7	Litteratur.....	59
8	Vedlegg	63
8.1	Vedlegg 1, Intervjuguide.....	63
8.2	Vedlegg 2, Informasjonsskriv	64

DEL 1: INNLEDNING

Dette er oppgavens første del, som består av to kapitler: introduksjonskapittelet og kapittelet om material og metode.

1 Introduksjon – hvorfor Gud i ekteskapet?

Introduksjonskapittelet innledes med bakgrunn og motivasjon for oppgaven, og går så inn på problemstillingen og strukturen i oppgaven.

1.1 Bakgrunn og motivasjon

I en tid hvor det har vært mye oppmerksomhet rettet mot grensene og rammene for ekteskapet, i spørsmålene om blant annet homofili, skilsmisse og gjengifte, har jeg savnet et fokus på innholdet i ekteskapet. Jeg ble nysgjerrig på hvorfor vi har ekteskapet som institusjon, og på hvorfor vi kristne tilsynelatende er så opptatt med å definere rammer og grenser for dette. Hva er det vi ‘rammer inn’? Hvis Gud innstiftet ekteskapet, ville jeg vite mer om hvorfor og hvordan dette preger kristne ektepar.

«Du har utfordringer i livet hele tiden, ikke sant? Det kan være relasjoner, det kan være ting på jobb, hva som helst. Så sier vi til hverandre noen ganger: ‘hva gjør folk som ikke har Gud? Hvordan greier de seg?’»

Det Herr Hansen sier her, har jeg hørt gjentatte ganger fra kristne ektepar. Utsagnet har derfor en stor del med motivasjonen og bakgrunnen for denne oppgaven å gjøre. For hva er det som gjør at mennesker tenker slikt? Hva bevirker Gud i ekteskapet, som gjør at noen ektefolk tenker at de ikke hadde greid seg uten? I norsk og skandinavisk kontekst er dette feltet blitt forsket lite på. Det finnes faktisk ingen forskning, i det minste som jeg selv var i stand til å finne, som behandler det samme temaet som jeg tar for meg i denne oppgaven. Som en liten begynnelse, og som en oppfordring til mer forskning omkring temaet, vil jeg i denne oppgaven se på hvordan kristne ektepar erfarer Guds rolle i ekteskapet.

1.2 Problemstilling

Problemstillingen for oppgaven er som følger:

Hvordan opplever kristne ektepar Gud i ekteskapene sine, og kan denne kunnskapen være en diakonal ressurs i sjelesorgssamtale med ektepar?

Denne problemstillingen er todelt. Hvordan kristne ektepar opplever Gud i ekteskapene sine er første delen, og vil besvares ved empirien i denne oppgaven. Oppgavens andre del, om den diakonale ressursen, vil bruke empirien og sjelesorgsteorien til å drøfte hva kunnskapen om problemstillingens første del kan bety for diakonien i sjelesorgssamtale med troende par.

1.2.1 Begrepsavklaring knyttet til problemstilling

Begrepene diakoni og ekteskap vil her bli definert, for å gi en forståelse og klarhet i hva oppgaven skal besvare. Andre begrep i oppgaven vil bli definert ved behov, i de aktuelle kapitlene.

1.2.1.1 Ekteskap

Ekteskapet er en av de eldste samlivsformene vi kjenner til, og er fortsatt den samlivsformen som dominerer. Definisjonen og forståelsen av hva ekteskapet er, har derimot vært i endring gjennom tidene. Hovedforskjellen mellom samboerskap og ekteskap er vigselen. I vigselsritualet lover partene offentlig at man har en intensjon om å leve sammen i et livslangt og monogamt ekteskap, og det avsluttes ved at en autorisert vigsler erklærer de to for ektefolk. I oppgaven er ekteskap definert ut fra kristen kontekst.¹

I teologien har ekteskapet opp gjennom historien blitt sett på som en guddommelig ordning sanksjonert av Gud. Samtidig har ekteskapet også vært en del av samfunnet, og ikke spesielt forbeholdt de troende. Det har eksistert ytre skikker som hele samfunnet, inkludert de troende, har forholdt seg til. Dette har i hovedsak vært sosiale rammer man har måttet forholde seg til,

¹ Byfuglien 2013: 21

og man la vekt på de ytre, formelle aspektene. Ekteskapet hadde et økonomisk og juridisk aspekt, og lovgivningen rundt ekteskapet var i hovedsak til for å oppklare tema som for eksempel arv. Ekteskapet ble sett på noe som tilhørte den naturlige lov. Det vanligste i den jødiske kulturen var monogame forhold mellom én mann og én kvinne.²

Da kristendommen ble riksreligion rundt år 300 e.kr., ble lovgivningen knyttet til ekteskapet i økende grad bestemt av kirkelige idéer, mens den ytre ordningen ble overlatt til staten. Senere, rundt det tolvte århundre, ble den romersk-katolske forståelsen av ekteskapet som sakrament, formulert. Tanken om ekteskapet som sakrament var Luther sterkt uenig i, og den lutherske reformasjonen innebar et radikalt brudd med dette. Ekteskapet ble nå sett på som en verdslig ordning, og ble flyttet fra kirkens myndighetsområde til de verdslige styresmaktene. Luther gikk samtidig til angrep på nedvurderingen av ekteskapet og synet på kvinner. Gjennom hele ekteskapets historie kan man si at kvinner generelt har hatt lavere rang enn menn, og Luthers tid var preget av dyp forakt for ekteskapet og et nedsettende syn på kvinner.³

I dette summariske tilbakeblikket på ekteskapet gjennom historien kan man se at denne institusjonen lenge har hatt et samfunnsmessig og sosialt aspekt. Rammene rundt hva ekteskapet er og hva rammene skal bestå av, har vært i stadig endring, og er noe som opptar oss fremdeles den dag i dag.

En stor endring knyttet til ekteskapet i vår tid er spørsmålet om homofilt samliv. I 2009 endret ekteskapsloven seg til å også romme ekteskap mellom likekjønnede par. Dette har vært en stor endring som har skapt mye debatt og oppmerksomhet, spesielt for kirken og hvordan den skal forholde seg til dette. Den norske kirke har tatt det store valget om at vigsling av likekjønnede par skal være mulig i kirken, noe som har skapt debatt både innad i Den norske kirke og mellom andre kirkesamfunn i Norge. Dette ser man tydelig i utredningene om samliv til Den norske kirke og den til lutherske organisasjoner og frikirker. Den norske kirkes utredning sier tydelig at det er uenighet innad og personene som er med på å skrive utredningen avslutter denne med en slags tabell hvor alle som har vært med setter seg på siden «for» eller «imot» på spørsmålet om det burde være vigsling i kirken mellom likekjønnede. I utredningen til lutherske

² Byfuglien 2013: 30-33

³ Ibid.

organisasjoner og frikirker skrives det tydelig at de er uenige med Den norske kirkes valg på dette spørsmålet og syntes også at det gjør jobben vanskelig for dem selv og andre kirkesamfunn.⁴

Statistisk sentralbyrå kan også gi noen interessante innsyn i hvordan ekteskapet står i dag med statistikk om skilsmisse, separasjoner og inngåtte ekteskap gjennom årene. Det er en tydelig trend at færre og færre gifter seg i kirken, og tyr heller til borgerlig vigsel. Det har også vært tydelig de siste årene at skilsmissestatistikken er høy. Det har gått fra å være omkring 2000 skilsmisser årlig på 60tallet til det høyeste skilsmissetallet i 2011, nemlig rundt 10 000. Dette har gått litt ned igjen til rundt 9000 årlige skilsmisser i 2018.⁵ Statistikken viser også at det er færre og færre som gifter seg i det hele tatt. I 2018 var det over 1000 færre par som giftet seg enn året før. Vår tid er altså preget av det mange vil si er store endringer knyttet til ekteskapet, både på hvem som kan gifte seg og hvor mange som velger å gjøre det.⁶

1.2.1.2 Diakoni

Diakoni defineres som «*kirkens omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling, og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet*».⁷

Visjonen til Den norske kirkes diakonale tjeneste er «*Guds kjærlighet til alle mennesker og alt det skapte, virkeliggjort gjennom liv og tjeneste*».⁸ Dette er vide begrep som må konkretiseres i hver enkelt menighet.⁹

Sjelesorg er et av arbeidsområdene til diakonen, og den foregår enten gjennom møter med enkeltindivider eller grupper. Det er denne delen av diakonien som vil ha spesielt fokus i denne oppgaven. Diakoner møter mennesker i alle livssituasjoner, har sjelesorg både med enkeltmennesker og par. De har kanskje samlivskurs for menighetens ektepar. Fokuset vil her

⁴ Byfuglien 2013; Alfsvåg & Andersen 2011

⁵ Statistisk Sentralbyrå 2019 (b)

⁶ Statistisk Sentralbyrå 2019 (a)

⁷ Kirkerådet 2007: 9

⁸ Kirkerådet 2007: 6

⁹ Kirkerådet 2007: 7

være sjelesorgssamtaler med ektepar.¹⁰ Begrepet sjelesorg og teori knyttet til sjelesorg med kristne ektepar vil bli lagt frem i teoridelen av oppgaven.

1.3 Prosjektets plassering og diakonale relevans

Dette prosjektet plasseres innen det diakonale fagfeltet. Oppgaven vil spesielt ta for seg den sjelesørgeriske delen av diakonien. Sjelesorgen er et av arbeidsområdene til diakonen og det er interessant å se på temaet tro i ekteskapet i lys av den sjelesørgeriske samtalen. At diakonen har kunnskap om troens innvirkning i ekteskapet for kristne ektepar kan være en ressurs for samtalen med ektepar. Sjelesorgen, og diakonien for øvrig, henter mye kunnskap fra andre fagfelt. Jeg har valgt å se på teorien rundt temaet for oppgaven i lys av psykologien, spesielt religionspsykologien, som fagfelt. Innhenting av empirien vil også være i tråd psykologiens retningslinjer og inspirert av annen religionpsykologisk forskning gjort på temaet.¹¹

1.4 Struktur

Oppgaven er delt inn i fem deler. Denne første delen har tatt for seg innledningen, hvor blant annet problemstillingen har blitt fremlagt. Andre del omhandler teoridelen av oppgaven, og som legger grunnlaget for videre drøfting av empirien. Tredje del legger frem og analyserer forskningen gjort i oppgaven. Fjerde del omhandler drøftingen av forskningen sett sammen med teorien. Til slutt vil den femte delen oppsummere og vise til vedlegg og litteraturliste.

2 Materiale og metode

Jeg har i arbeidet med dette prosjektet ønsket å hente inn informasjon om opplevelser og erfaringer fra kristne ektepar, og har derfor benyttet meg av kvalitative intervju. For å belyse temaet som forskes på, er det hentet inn teori fra religionspsykologien og sjelesorgen. Dette vil være et verktøy i drøftingen av den kvalitative forskningen utført. Jeg vil i denne delen legge

¹⁰ Dietrich & Korslien & Nordstokke 2011: 17

¹¹ Eide 2014; Dietrich & Korslien & Nordstokke 2011: 17

frem materialet som er brukt i oppgaven, for å så redegjøre for den kvalitative metoden og mitt forskningsprosjekt

2.1 Materiale

Oppgavens hovedmateriale er de empiriske funnene som brukes for å besvare problemstillingens første, og til dels andre, del. Jeg vil gjøre rede for hva denne forskningen er og innebærer i de følgende punktene. Først vil jeg redegjøre for hva kvalitativ metode er og forklare hvorfor jeg har benyttet meg av nettopp denne metoden i forskningen.

I teorikapittelet har jeg innhentet teori knyttet til religion og ekteskap sett fra psykologien, og samtale med religiøse ektepar fra sjelesørgerisk og psykologisk ståsted. Teorien fra psykologifeltet måtte innhentes fra amerikansk kontekst, da temaet for oppgaven ikke later til å bli forsket på i Norge og Skandinavia. Her foretok jeg søk via søkemotorene Oria, Mikromarc, Google Scholar og Pubpsych. Jeg søkte blant annet på ‘psyk* samliv tro’, ‘psyk* religion ekteskap’, og ellers ‘par’, ‘samliv’, ‘relasjon’, ‘ekteskap’ i alle mulige variasjoner, uten å få relevante treff. Det var først da jeg søkte på engelske begrep, at jeg kom over forskning gjort i USA. Jeg har brukt norsk litteratur for å belyse generell religionspsykologi, og amerikansk litteratur for å belyse religion i ekteskapet. Jeg har funnet ett studie som ligner min egen forskning i stor grad, og denne vil bli presentert mer utdypende og har også vært til inspirasjon for egen forskning.

Teorien fra sjelesorgfeltet er forsøkt hentet fra norsk kontekst. Dette har vært et mål for teorien, nettopp for at det skal vært mest mulig riktig i forhold til konteksten forskningen har blitt gjennomført i. Teorimaterialet som derimot er hentet fra amerikansk kontekst bruker som regel begrepene ‘pastoral counselling’ om det vi på norsk kaller sjelesorg. Denne delen av teorien er med for å knytte temaet opp til hvor diakonien ofte møter ektepar, som er gjennom sjelesorgssamtale eller samlivskurs.

2.2 Kvalitativ metode og forskningsintervju

Metoden jeg har brukt i forskningen er kvalitative dybdeintervju med semistrukturert intervjuguide. Jeg har valgt denne metoden, da jeg søker en dypere forståelse av subjektive opplevelser hos en gruppe mennesker. På denne måten får jeg mest mulig informasjon og dybde fra mine intervjuobjekter. Dette er i tillegg en metode som tillater intervjuobjektene å være med å bestemme hva som tas opp i intervjuet.¹² Med denne metoden er det ikke målet å generalisere funnene til en større befolkning, men jeg har i dette studiet valgt å fokusere på å få et dypere innsyn til noen få. I oppgaven vil fokuset ikke være rettet mot å forklare en stor gruppe i samfunnet, men å høre fra noen få som ønsker å leve ut sin kristne tro i ekteskapet. Funnene her vil kunne gi et svar på hvordan det kan arte seg å ha kristen tro som en viktig del av ekteskapet, og vil samtidig kunne gi spørsmål til ettertanke hos både fagpersoner og mennesker generelt. Med dette som formål, mener jeg altså at kvalitative dybdeintervjuer egner seg best.

Jeg vil være mest mulig åpen for de opplevelsene og tankene intervjuobjektene innehar. Jeg har derfor valgt å bruke semistrukturert intervjuguide, for å gi større rom for det som måtte dukke opp i intervjusituasjonen. Etersom jeg selv er kristen og gift, forsøker jeg å være bevisst mine egne tanker om dette temaet. Jeg vil prøve å ikke begrense informasjonen intervjuobjektene vil komme med. En semistrukturert intervjuguide ser jeg på som en ressurs for denne problemstillingen.¹³

Jeg har intervjuet 4 ektepar, som alle vil bli presentert i kapittel 2.3. Jeg har valgt å intervju parene sammen, da det blir for omfattende å intervju hver part for seg og studere de separate svarene. I studien fra USA, som ligner på min egen studie, har man valgt samme framgangsmåte i dette henseendet. De amerikanske forskerne forklarer at dette kan ha ulemper og begrensninger, men velger likevel denne metoden, fordi parene kan minne hverandre på ting og spille på hverandre.¹⁴ Dette syntes jeg var et godt moment, og opplevde selv at ekteparene virkelig fungerte slik i intervjuene. Jeg valgte i tillegg å ikke benytte meg av gruppesamtaler,

¹² Johannesen, Tufte & Christoffersen 2010: 136

¹³ Johannesen, Tufte & Christoffersen 2010: 137

¹⁴ Goodman & Dollahite 2006: 141-149

da temaene som diskuteres, er av privat karakter, og fordi intervjuobjektene kan oppleve situasjonen som sårbar.¹⁵

2.3 Prosjektets utvalg og intervjuer

Det empiriske materialet er hentet fra intervjuer med fire ektepar fra Sør- og Vestlandet. Rekrutteringen har foregått hovedsakelig ved bruk av snøballmetoden, som innebærer at noen av mine bekjente har tipset om par de mener er relevante for oppgaven. Dette innebærer da at alle parene har kjennskap til meg via personene som tipset meg om dem. Det er viktig å påpeke dette, ettersom det kan ha innvirkning i funnene. Intervjuobjektene kjennskap til meg kan i teorien påvirke hva de velger å dele.

Intervjuene er som nevnt gjennomført vha. en semistrukturert intervjuguide (Vedlegg 1), for å gi rom for tema jeg ikke hadde med på forhånd, samtidig som det skulle være noen faste tema og spørsmål å gå ut fra. Intervjuene foregikk hjemme i parenes egne boliger og varte fra 50 til 90 minutter. Det ble foretatt lydopptak av intervjuene, og disse ble senere transkribert til 63 sider.

I forkant av intervjuene ble prosjektet meldt til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD), og prosjektet, inkludert intervjuguiden, ble godkjent. Alle informantene har gitt skriftlig informert samtykke. Dataene har også blitt anonymisert. I etterkant av intervjuene har alle informantene fått innsyn i oppgaven med mulighet for å gi innspill.

2.3.1 Analyse av det empiriske materialet

I analysen av det empiriske materialet har jeg valgt å legge frem empirien ved å gjennomføre en tematisk analyse. Det betyr at jeg, etter å ha transkribert, har arbeidet med rådataen med å lete etter tema som er til stede. Jeg har sammenlignet intervjuene og sett om det er flere som er opptatt av samme tema og har satt opp strukturen på denne delen av oppgaven etter hva som til slutt virket som de viktigste temaene fra intervjuene. Noen av temaene er fra intervjuguiden,

¹⁵ Johannesen, Tufte & Christoffersen 2010: 151

men det har blitt gjort endringer og lagt til flere kategorier som har dukket opp i løpet av intervjuene og virker relevante.

Parene hadde mange av de samme temaene, men alle hadde også egne tema som ingen av de andre parene satte fokus på. I og med at jeg kun utførte ett intervju per ektepar, separat fra hverandre, er det ikke lett å si noe om hva de andre parene tenker om tema som de selv ikke tok opp, men som andre tok opp. Noen slike tema som dukket opp i intervjuet valgte jeg å ta med i de andre intervjuene for å høre hva alle parene hadde å si om samme tema. For eksempel ble spørsmålet om ekteskapet et helligt et slikt spørsmål som ble tatt med videre. Ellers var det en del tema som ikke var direkte relevante for oppgaven og som derfor ikke ble tatt opp i andre intervju. I og med at intervjuene skulle holde seg til omtrent en time var det også en begrensning på hvor mye man har tid til å få dekket. Det hadde vært interessant å ha hatt gruppeintervju med alle fire parene samtidig for å se hvor enige eller uenige de er med hverandre, men jeg har valgt å forholde meg til de individuelle intervjuene med parene. Det må derfor sies at parene ikke nødvendigvis er uenige med hverandre i de eksemplene hvor to eller tre par har nevnt et tema, og ikke det fjerde paret. Det kan like så godt være at de ikke kom på temaet av seg selv, ikke ble spurt direkte av meg eller at de har tolket spørsmålene mine ulikt.

2.3.2 Forklaring til transkribering

Etter at intervjuene med de fire ekteparene var foretatt ble alle intervjuene transkribert, noe som resulterte i 63 sider med råmateriale. I transkriptene har de delene som av ulike grunner ikke kunne brukes, blitt redigert vekk, sammen med digresjoner og småsnakk som ikke var relevant for forskningen.

Sitater gjengis i kursiv uten anførselstegn, slik: *sitat*. Unntak gjøres når kortere sitat gjengis i en sammenhengende tekst. Da er sitatene i kursiv med anførselstegn, slik: «*sitat*». Når intervjuobjektene siterer seg selv eller andre, blir dette også gjengitt i anførselstegn. For eksempel: *Da sa jeg «Nei, det har jeg ikke lyst til», og så gikk jeg*. Noen sitater i intervjuene er lange og har mange halve eller innskutte setninger, gjentakelser og digresjoner. Disse sitatene blir ikke gjengitt i sin helhet, men reduseres i stedet til kun det som angår saken. De delene av sitatene som fjernes, erstattes med klammer og tre punktum, slik: (...)

2.3.3 Forklaring til intervjuguide

I intervjuguiden (Vedlegg 1) valgte jeg å ta med en del inspirasjon fra et lignende forskningsprosjekt utført i USA, og som jeg nevner i teoridelen av oppgaven. Blant annet spørsmål om hva forskningens intervjuobjekter mener at bibelen/Gud mener med ekteskapet, spørsmål om troen er en ressurs eller byrde for ekteskapet, og spørsmål om skjelningen mellom individuell versus felles tro, ble inspirert av denne oppgaven.

Jeg startet intervjuene med spørsmål som gav meg et innblikk i parenes samliv, og spurte dem om deres historie og om troen spilte en rolle for hvordan det ble de to. Så valgte jeg å skille mellom hva intervjuobjektene mener bibelen forteller om ekteskapet og hvordan de har opplevd at Gud virker i deres ekteskap. Mitt ønske var å få til en skjelning mellom tankene om ekteskapet generelt og tankene om deres ekteskap spesielt.

Underveis i intervjuene opplevde jeg at formuleringen min her var uheldig, fordi jeg kom til å anvende begrepet 'Åndelig ledelse'. I alle intervjuene endte jeg derfor opp med å måtte omformulere spørsmålene som handler om opplevelsen av Gud spesifikt inn i deres ekteskap. Jeg hadde for det første ikke en tydelig tanke med å bruke nettopp det begrepet, og for det andre hadde jeg ikke sett for meg at intervjuobjektene kunne definere 'Åndelig ledelse' annerledes fra det jeg selv la i dette uttrykket.

2.3.4 Presentasjon av informantene

Parene som ble intervjuet, bor i fire forskjellige byer og har ingen kjennskap til hverandre, så vidt jeg vet. De har ulike menighetsbakgrunn, og flere av dem har vært innom forskjellige kirkesamfunn i løpet av livet. Parene tilhører i dag enten Den norske kirke eller ei frikirke. Ett par har vært gift i over 10 år, ett i over 20 år, ett i over 30 år og det siste i over 50 år. De er alle norske, heterofile ektepar og har definert Gud som en viktig del av ekteskapet deres. Jeg velger å dele få detaljer om alder, bosted og yrke m.m., fordi jeg mener disse opplysningene ikke er relevante for oppgaven, samtidig som jeg står i fare for å utlevere intervjuobjektene mer enn det som er nødvendig. Det innebærer at også navnene i oppgaven er fiktive.

Jeg har bevisst rekruttert par av ulik alder og bosted. Dette for å se om det finnes ulikheter i en tilsynelatende lik gruppe mennesker, altså norske, heterofile kristne ektepar fra Sør- og Vestlandet. Ettersom jeg likevel ikke kan generalisere disse funnene til en større befolkning, valgte jeg å rekruttere med disse ulikhetene. Parene har som nevnt definert at Gud er en viktig del av ekteskapet. Ved å rekruttere mennesker som tenker slik, vil ikke utvalget mitt representere den generelle kristne befolkningen i Norge. Utvalget kan sies å utgjøre et ‘ekstremt tilfelle’, fordi det består av mennesker fra ytterpunktene av et miljø eller en gruppe mennesker, nemlig fire par som alle kan sies å befinne seg i en ende av skalaen av kristne ektepar.¹⁶

Herr og fru Jakobsen har vært gift i over 10 år. De har flere barn sammen, ett av dem med utviklingshemninger som har hatt stor betydning for deres tro og ekteskap. De har begge vokst opp i kristne hjem og var begge kristne da de møttes.

Herr og fru Andersen har vært gift i over 20 år. De var begge kristne da de møttes og har et barn sammen som har vært preget av mye sykdom, helt til han ifølge dem selv ble helbredet for noen år siden. Dette har hatt stor betydning for deres tro og ekteskap.

Herr og fru Hansen har vært gift i over 30 år. De var begge kristne da de møttes og har nå flere barn sammen.

Herr og fru Olsen har vært gift i over 50 år. Fru Hansen var kristen da de møttes, mens Herr Hansen ble kristen før de valgte å gifte seg. De har flere barn sammen.

2.4 Egen forforståelse og faglig forankring

Ettersom jeg selv er kristen og gift, og samtidig brenner for temaet ‘Gud i ekteskapet’, er min egen forforståelse nyttig å forklare. Dette for at forskningen skal være så transparent som mulig. Jeg har selv valgt å definere temaet for oppgaven ‘Gud i ekteskapet’. Når jeg setter denne overskriften i stedet for f.eks. ‘troen i ekteskapet’, peker den mer i retning av at en tredjepart

¹⁶ Miles & Huberman 1994

virker på ekteskapet, i stedet for at ektefellene har en felles tro på noe. Dette er nok preget av min egen oppfatning av hvordan kristentroen arter seg i ekteskapet.

Hvordan troen påvirker mennesker, er noe jeg interesserer meg for, både hos enkeltindivider og mennesker som lever i parforhold. Det innebærer at jeg bruker mye tid på å lese meg opp på temaet, og at jeg snakker jevnlig om det med menneskene i min omgangskrets. Jeg opplever selv at Gud er en ressurs i livet generelt og i ekteskapet spesielt. Dette har i noen grad vært med på å bestemme temaet for intervjuguiden. Min forforståelse kan være både en styrke og en mulig ulempe i forskningen. Parene jeg har intervjuet, har nok skjønt at jeg deler deres forståelse av tro og ekteskap, og at jeg har respekt for deres syn. Dette kan ha bidratt til at de føler seg forstått og trygge i samtale med meg.

Jeg har bevisst valgt en semistrukturert intervjuguide, for å ha muligheten til å ta med evt. nye tema som måtte dukke opp i intervjuene. Dette gjorde jeg for å redusere sannsynligheten for at jeg, med min forforståelse, skulle farge, styre og begrense forskningen. Jeg forsøkte å unngå ledende spørsmål og introduksjon av begrep knyttet til temaet, ettersom jeg ønsket å høre mest mulig av deres eget språk for temaet. Noen begrep ble likevel først brukt av meg eller hentet fra intervjuguiden. Jeg synes det varierte fra par til par hvor vellykkede forsøkene mine var. Det opplevdes vanskeligere i samtale med de parene som ba om utdypende forklaringer på spørsmålene mine. Også i samtale med de som svarte kortere på spørsmålene mine, ble det mer besværlig, ettersom korte svar resulterte i flere oppfølgingsspørsmål fra min side.

Ellers har jeg, ved å være i samme situasjon som intervjuobjektene, noen egne meninger om og erfaringer knyttet til temaet. Jeg vil gjøre mitt ypperste for å hindre at dette skal prege analysen av studiet, og vil bestrebe at empirien behandles på en mest mulig forskningsetisk og objektiv måte.

DEL 2: TEORI

3 Religionens innvirkning i ekteskapet og samtale med religiøse ektepar.

Oppgavens er som nevnt forankret i det diakonale fagfeltet. Med fokus på den sjelesørgeriske delen av diakonien vil teorien være knyttet til psykologi og sjelesorg. Først vil jeg definere begrepet og fagfeltet sjelesorg, og begrunne bruken av psykologisk forskning i sjelesørgerisk teori. Videre vil jeg se på hva psykologien, og da spesielt religions- og familiepsykologien, sier om religionens plass i ekteskapet. Til slutt vil jeg presentere teori knyttet til samtale med religiøse ektepar fra sjelesørgerisk og psykologisk ståsted.

3.1 Sjelesorg

Begrepet sjelesorg har ikke en entydig definisjon. Det finnes flere definisjoner med ulike vektlegginger og forståelser. Jeg velger å trekke frem en definisjon av Marit Bunkholt for så å se på sjelesorgens hensikt og dens selvforståelse og endringen av denne gjennom tiden. Bunkholt definerer sjelesorg som «(...) en samtale om eksistensielle tema som et (eller flere) menneske(r) ber om eller inviteres til i fortrolighet med en profesjonell annen, i noe som kan forstås som en kirkelig kontekst».¹⁷ Her defineres sjelesorg som en samtale, og mange vil mene at denne samtalen har til hensikt å «hjelpе mennesker som lever i forvirrende, vanskelige livssituasjoner så de kan finne vei, mening og måter å løse konfliktene sine på, enten det er indre eller i forhold til ytre vanskeligheter.»¹⁸

Ordet sjelesorg¹⁹ betyr omsorg for sjelen, og innebærer det å ha omsorg for hele mennesket: tanker følelser, ånd og kropp. Omsorgen skjer da gjennom lytting og samtale.²⁰ Sjelesorgfagets

¹⁷ Bunkholt 2007: 186

¹⁸ Okkenhaug 2002: 19

¹⁹ Pastoral care på engelsk

²⁰ Insitutt for sjelesorg 2019

selvforståelse har vært i endring gjennom tidene. Et særskilt område som har vært gjenstand for mye evaluering, er tanken om hvorvidt sjelesorgen skal være terapeutisk eller kun forkynnende, og om hvordan balansen mellom disse to elementene skal være.

Øyvind Eide forklarer i sin bok ‘forståelse og fordypning’ denne endringen, eller modellskiftet, i sjelesorgsfagets selvforståelse. Han bruker begrepene ‘forståelse’ og ‘fordypning’ for å belyse endringen som oppsto. Enkelt sagt kan vi si at sjelesorgen på 1920 tallet gikk fra å ha et forkynnende fokus til å bli inspirert av andre fagfelt, som for eksempel psykologien, og fikk et terapeutisk fokus. Eide definerer det terapeutiske fokuset som bevegelsen mot forståelsen, og det forkynnende fokuset som bevegelsen mot fordypning. Andre fagfelt, som psykologien, kan altså være en ressurs for å forstå mennesket og dens opplevelser og følelser. Mens det forkynnende gir en fordypning ved at man benytter seg av den bibelske visdommen og sannheten.²¹

Å finne balansen mellom det terapeutiske og det forkynnende har vært vanskelig, og Eide mener at man mister en viktig dimensjon om man kun forholder seg til den ene. De fleste vil kanskje være enige i at en god balanse mellom det terapeutiske og forkynnende er et godt mål, og at det er dette som gir faget sin egenart.²²

I utredningen til lutherske organisasjoner og frikirker i spørsmålet om samliv, skriver de kort om sjelesorgen. Her tar de opp nettopp denne tematikken presentert overfor. De skriver at sjelesorgen alltid må starte med menneskets erfaring, men at en sjelesørger alltid både vil lytte til menneskets erfaring og ta i bruk kristen samlivsetikk. I utredningen gjøres det da klart at de mener at sjelesorgen skal være en balanse mellom det forkynnende og terapeutiske.²³

Denne endringen i sjelesorgsfagets selvforståelse har innebåret at sjelesorgen tar inspirasjon og lærdom fra andre fagfelt. I denne oppgaven som blant annet fokuserer på sjelesorgssamtalen med troende ektepar, ser jeg det som hensiktsmessig å ta i bruk teori fra psykologien knyttet til dette temaet. Det kan gi en god forståelse for hva det vil si å ha en tro i samlivet.

²¹ Eide 2014: 14-15; Thorne 1997: 68

²² Eide 2014: 21-22

²³ Alfsvåg & Andersen 2011: 105-107

Jeg vil videre presentere teori fra religions- og familiepsykologien som ser på betydningen av religion for ektepar og ekteskapet. Så vil jeg presentere to artikler som omhandler samtale med troende par. Den første artikkelen er skrevet i psykologisk kontekst rettet mot terapeuter og deres samtale med religiøse ektepar. Den andre artikkelen er skrevet i sjelesørgerisk kontekst om troens betydning for ekteskapsrelasjonen hos troende par, med spesielt fokus på når troen kan bli destruktiv for parrelasjonen.

3.2 Religionens innvirkning i ekteskapet

Først vil jeg, som nevnt, ta for meg teorien som finnes innen psykologifaget som omhandler religion knyttet til ekteskapet. Psykologifeltet vil gi et blikk utenfra, ved hjelp av empirisk forskning, uten å ta stilling til spørsmål om Gud finnes. Dette fordi slike spørsmål ikke er målbart, og psykologien kun forholder seg til det målbare gjennom empiri. For å holde seg til det målbare forskes det fore eksempel ved å intervjuer mennesker om deres opplevde tro eller ved å søke etter koblinger mellom for eksempel hyppigheten i gudstjenestedeltakelse og selvopplevd kvalitet av ekteskapet.²⁴

Det finnes lite eller ingen forskning på religion og ekteskap i Norge, så teorier om dette er i denne oppgaven hentet fra amerikansk kontekst. I USA vil en høy prosentdel av innbyggerne si at de ber jevnlig og har en slags tro. Derfor har det i de senere årene blitt etterspurt mer forskning på feltet.²⁵

Jeg vil videre legge frem psykologisk forskning som peker på funn om hva religion kan bety for ekteskapet. Denne forskningen er delt inn i temaer som går igjen og virker relevante i denne koblingen. Til slutt vil det bli sett mer inngående på den konkrete studien jeg har vist til tidligere. Denne vil bli lagt frem og analysert i punkt 3.2.10.

²⁴ Mahoney & Cano 2014

²⁵ Baucom 2001: 652-655

3.2.1 Religiøsitet i ekteskapet

Psykologisk forskning på koblingen mellom religion og ekteskap, fra amerikansk kontekst, skiller ikke ut enkelte religioner. Man arbeider enten med et videre begrep av religiøsitet, eller så samler man mennesker fra flere av de mest kjente verdensreligionene.²⁶ Religion defineres av Kenneth Pargament som det å søke det som er avgjørende betydningsfullt på måter som har med det hellige å gjøre. Pargament er en av de ledende forskerne i religionspsykologien og har valgt en definisjon som både rommer substansen og funksjonen i begrepet. Begrepet mener han da både har en funksjon og et innhold. Begrepene religiøsitet og 'spirituality' er også begrep som blir brukt mye på dette feltet. Internasjonalt har begrepet 'spirituality' blitt brukt mer og mer på dette feltet. Dette kan oversettes til norsk som åndelighet. Det er omdiskutert hva som er forskjellen på religiøsitet og 'spirituality'. Noen mener at begge omfatter søken etter det hellige, og at den eneste forskjellen er at religiøsitet forutsetter at søken foregår innenfor rammen av organisert religion. Begrepet hellig kommer også frem her i disse definisjonene på religion, religiøsitet og spirituality. Begrepet hellig er det vanskelig å definere som en gitt størrelse i psykologien. Det som er hellig for noen er ikke hellig for alle, men det er interessant å se på begrepet som et adjektiv. Da ser man på begrepet som en egenskap som individer tillegger ulike erfaringer eller fenomener og er noe de forbinder med å skape mening. Et annet kjennetegn ved at noe oppfattes som hellig er at man forholder seg til det med dyp respekt. Det kan da være forbundet med noe guddommelig eller høyere makter, men kan også være sekulært.²⁷

Forskningen på feltet søker etter eventuelle koblinger mellom religion og ekteskap som fører til en høyere 'marital satisfaction' (som jeg videre vil omtale som ekteskapeilig tilfredshet). Det brukes også jevnlig begrep som 'marital adjustment' og 'marital quality' på dette forskningsfeltet. Disse begrepene vil jeg i det videre omtale som henholdsvis tilpasning i ekteskapet og kvaliteten av ekteskapet. I forskningen er man altså ute etter å se om religiøsitet i samlivet har en positiv eller negativ effekt, hvis noen i det hele tatt, på forholdet.²⁸

²⁶ For eksempel kristne, jøder, og muslimer.

²⁷ Danbolt 2014: 21-22

²⁸ Koenig & McCullough & Larson 2001: 194-201

Tilpasning i ekteskapet handler om å se etter tegn på om religion øker stabiliteten av ekteskapet. Det motsatte er et ustabil ekteskap, som er preget av stadige konflikter grunnet faktorer så som kommunikasjonsproblemer, uenigheter angående oppdragelse av barna, kjønnsroller, økonomiske problemer, manglende tillit, utroskap eller alkohol- og narkotikamisbruk.

Det er funnet noen vanlige årsaker til ustabilitet i ekteskapet, blant annet å ha opplevd foreldrenes skilsmisse som barn, sex før ekteskapet, graviditet før ekteskapet, inngåelse av ekteskap i ung alder, for kort tid sammen med partneren før man gifter seg, og flere andre. Forskningen finner at religion er en faktor som derimot påvirker stabiliteten i ekteskapet i positiv grad. Selv om man også har funnet eksempler på det motsatte, later det i det store og hele til å være lavere skilsmisse hos mennesker som for eksempel går ofte på gudstjeneste.²⁹

Deltakelse i gudstjeneste og andre religiøse aktiviteter er et av flere tema det har blitt forsket på i denne sammenhengen. Videre vil det presenteres flere tema som innenfor religion i ekteskapet har blitt forsket på, og vist koblinger til tilfredshet, tilpasning og kvaliteten av ekteskapet.

3.2.2 Religiøs mestring

Kenneth Pargament er en av de mest kjente psykologiforskerne innen dette feltet. Han har lansert begrepet religiøs mestring, eller 'religious coping'.³⁰ «*Religiøs mestring er å søke etter det som er viktig når man har det vanskelig, ved hjelp av det som er hellig.*»³¹ Definisjonen legger til grunn at mennesket stadig søker etter mening og sammenheng i tilværelsen. Det hellige kan f.eks. være at Gud er hellig, men også at det som assosieres med det hellige, får en karakter av det. Eksempler her kan være steder, ritualer, tider, personer eller relasjoner. Teorien rundt begrepet religiøs mestring bidrar til å forstå hvordan religiøsitet, religion og spiritualitet fungerer som mestring når livet butter imot.³²

Pargament oppdaget gjennom sin forskning, at det fantes mønstre av både positiv og negativ religiøs mestring. Den positive religiøse mestringen innebar at man søkte Guds kjærlighet, hjelp

²⁹ Koenig & McCollough & Larson 2001: 191-200

³⁰ Torbjørnsen 2014: 127-131

³¹ Torbjørnsen 2014: 131

³² Ibid.

og omsorg. Man søkte Gud for å legge sinne bak seg, iverksette planer sammen med Gud, be om tilgivelse for synder, søke en sterkere åndelig forbindelse til ham, eller man fokuserte på religion i håp om å slutte å bekymre seg over problemene sine. Den negative religiøse mestringen innebar at man lurte på om Gud hadde forlatt en, om Gud straffer en, at man betviler Guds makt og at man tror at djevelen har forårsaket visse vonde hendelser.³³

Det har også blitt forsket på religiøs mestring knyttet til ekteskapet, og man har funnet en kobling mellom positiv religiøs mestring og høy tilpasning i ekteskapet. Man har foreløpig ikke nok forskning på temaet til å kunne trekke sikre konklusjoner, men det er en begynnelse som kan vise antydninger.³⁴

3.2.3 Samtale om tro

Å snakke sammen om tro har vist seg å være direkte koblet til en økt kvalitet av ekteskapet. Noen kaller dette for ‘spiritual intimacy’ som kan oversettes til spirituell fortrolighet. Dette handler om å snakke med partneren om sin egen spirituelle reise, sine spørsmål om tro og tvil, og å oppleve å bli møtt med støtte og interesse. Dette har vist seg å være en kilde til motivasjon for å takle konflikter på en snill og konstruktiv måte.³⁵

3.2.4 Religionens normer

Flere forskere ser også en sammenheng mellom religion og ekteskap i lys av normer som finnes i religionen man bekjenner seg til. En teori er at det å tilhøre en religion kan gi et visst sett med normer som er positive for ekteskapet. I mange kulturer er religion sterkt koblet til flere relasjons-relaterte verdier og normer og kan derfor være korrelerende med ekteskapelig tilfredshet. Eksempler som bekrefter dette, er funnet på tvers av flere religioner. Man har for eksempel sett at det blant de som deltar oftere i gudstjeneste, senkes sannsynligheten for skilsmisse. En grunn til dette kan være at man blir ‘utsatt’ for verdier og normer fra religionen,

³³ Ibid.

³⁴ Mahoney & Cano 2014: 585

³⁵ Mahoney & Cano 2014: 585; David & Stafford 2015: 232-243.

for eksempel at ekteskapet settes høyt og at skilsmisse bør unngås. I en studie med troende ektepar som hadde vært gift i over 30 år, sa flere at troen fungerte som et moralsk kompass som hjalp dem å ta valg.³⁶

Dette vil si at selve verdiene og normene man får gjennom troen, kan være avgjørende for ekteskapet og kvaliteten av det.

3.2.5 Ekteskapet som hellig

Ektepar kan relatere til Gud både individuelt og som par. Ved å sammen ta del i religiøse aktiviteter som å be eller gå til gudstjeneste, kan man få en opplevelse av å relatere til Gud sammen. I en studie hadde ekteparene som sa at ekteskapet hadde hellige kvaliteter³⁷, også en høyere ekteskapelig tilfredshet. Sammen med det å kommunisere om tro, ga tanken om ekteskapet som en hellig institusjon, en motivasjon til å håndtere konflikter i ekteskapet på en snill og konstruktiv måte.³⁸

Hva parene i disse undersøkelsene legger i begrepet 'hellig' er ikke så tydelig definert i de nyere studiene. Alle studiene henviser derimot tydelig til Annette Mahoney i deres forskning på religiøsitet i ekteskapet, og det virker tydelig at hun, ofte sammen med Pargament, er ledende på dette feltet. Mahoney og Pargament har sammen hatt en studie i 1999 hvor de forsøker å måle hvorvidt ekteparene regner ekteskapet deres som hellig og eventuelle konsekvenser eller korrelasjoner knyttet til dette.³⁹ I forklaringen av metoden for studie beskriver de at « *we created two scales to assess the construct of 'sanctification of marriage.'* *The first measure, labeled the Percieved Sacred Qualities of Marriage Scale, was designes to assess how much spouses percieved their relationship as having qualities often used to describe divine entities of transcendent phenomena (i.e., 'sacred' qualities)*».⁴⁰ De definerer altså her hellige kvaliteter (sacred qualities) som guddommelige og transcendent fenomener.

³⁶ Koenig & McCullough & Larson 2001: 195-201; Zentner 2017: 2

³⁷ Sacred qualities

³⁸ Mahoney & Cano 2014: 585; David & Stafford 2015: 234

³⁹ Mahoney & Pargament 1999

⁴⁰ Mahoney & Pargament 1999: 326

3.2.6 Bønn

Bønn har også vært gjenstand for forskning i konteksten religion og ekteskap. Generelt har man sett at mye bønn for ekteskapet ga høyere tilpasning i ekteskapet. Man har sett særlig på en spesifikk type bønn kalt ‘partner focused petitionary prayer’ som vil si forbønn for partneren sin, å be for den andres ve og vel. Det har blitt observert en sammenheng mellom denne type bønn og en høyere ekteskapeleg tilfredshet. Forskere tror at dette kan henge sammen med at partene er opptatt av positive og gode ønsker for hverandre, noe som kan påvirke ekteskapet i positiv grad.⁴¹ I psykologisk forskning regner ikke forskerne med en Gud på andre side av bønnen, og som gir omsorg, ord eller styrke, så det er naturlig at det blir begrunnet på denne måten. Uansett hva den bakenforliggende årsaken er, viser forskningen at bønn for partneren sin gir et høyere nivå av uselvisk kjærlighet for denne, sammen med et større ønske om å tilgi.⁴²

3.2.7 Tilgivelse

Som en del av forskningen på bønn, har man også oppdaget en kobling til tilgivelse. Tilgivelse er positivt forbundet med kvaliteten av ekteskapet, og bønn har vist seg å kunne lede til tilgivelse. Dette gjelder spesielt den partnerfokuserede bønnen som ble nevnt under forrige punkt. Bønn kan kanskje ses på som en type ‘time-out’ eller pause fra stresset man opplever i ekteskapet. Bønnen, pausen, har vist seg å hjelpe den sårede parten å roe seg og legge vekk hevntanker og aggresjon.⁴³

3.2.8 Individuell relasjon til Gud

Man kan gjøre et skille innen forskningsfeltet religion i ekteskapet ved å se på individuell tro og felles tro i ekteskapet. Den enkeltes individuelle relasjon til Gud er indirekte viktig for kvaliteten i ekteskapet, ettersom den leder til religiøse samtaler mellom partene, som på sin side

⁴¹ Koenig & McCullough & Larson 2001: 199; Beach & Fincham 2014: 587-592

⁴² Ibid.

⁴³ Fincham & May 2017: 735; David & Stafford 2015: 232-243

er direkte viktig for kvaliteten i ekteskapet. Individuell relasjon til Gud har vist seg å kunne frambringe dyder så som kjærlighet, tilgivelse, kompromiss og offervilje – som påvirker ekteskapet i positiv grad. Det kan også påvirke ens tanker om og holdninger til samlivet. Meningen man opplever troen tilfører livet, kan også fungere som en buffer for stressfaktorer i ekteskapelig konflikter.⁴⁴

I punktene vi har sett på så langt, har dette blitt blandet sammen. Punktene her handler tildels om både individuell tro og delt tro. Det som virker som å være avgjørende, er at det er enighet om disse punktene, noe som ble nevnt i ‘samtale om tro’, altså at man blir møtt med støtte på sin spirituelle reise. Overraskende nok finnes det forskning som viser at par med forskjellig religion har en tydeligere kobling mellom religiøs samtale og kvaliteten på ekteskapet, enn hva tilfellet er for par med samme tro. Samtidig viser samme forskning at par med ulik religion generelt har lavere tilfredshet i ekteskapet, sammenlignet med ektepar med samme tro.⁴⁵ På feltet trengs det generelt mer forskning for å trekke sikre konklusjoner.

3.2.9 Ekstraordinære religiøse erfaringer

I religionspsykologien forskes det også på ekstraordinære religiøse erfaringer, selv om denne siden ved troslivet har fått marginalet med plass i tradisjonell vestlig psykologi. Ekstraordinære erfaringer innebærer noe som avviker fra ordinære og forventede erfaringer, og som man ikke har en konvensjonell vitenskapelig forklaring på. Ekstraordinære erfaringer kan forstås som religiøse erfaringer, men må ikke nødvendigvis forstås slik. Hvorvidt de skal tolkes dithen, avhenger av hvordan man forklarer erfaringen. Det vil kunne bety at to personer kan ha samme erfaring, men forstå den helt ulikt. Den ene kan tolke den for eksempel som et møte med Gud, mens den andre muligens kan tolke deg som en tilfeldighet.⁴⁶

Når man opplever noe religiøst ekstraordinært, kan det foregå i form av visjoner og audisjoner. Dette blir beskrevet, fra personer som har opplevd det, som et møte med en guddommelig dimensjon av virkeligheten. Ekstraordinære religiøse erfaringer kan oppleves mer eller mindre

⁴⁴ David & Stafford 2015: 232-243

⁴⁵ David & Stafford 2015: 243

⁴⁶ Austad 2014: 231-239

dramatiske. Noen oppleves som helt hverdagslige, mens andre gjør at livet blir beskrevet som før og etter opplevelsen.⁴⁷

Forskningen har til nå ikke sett på ekstraordinære religiøse opplevelser i sammenheng med ekteskapet, så vidt jeg vet, men det er likevel interessant å ha med denne siden av troslivet, fordi den kan være en viktig del av den spirituelle reisen til enkeltindividet. Det samme vil kunne være tilfellet også for delte opplevelser i ekteskapet.

3.2.10 Gud i ekteskapet

Avslutningsvis vil jeg spesielt trekke frem en studie fra forskningen på religion i ekteskapet. Studien ligner forskningen som blir gjort i denne oppgaven, og er derfor interessant. Den er kalt 'How religious couples percieve the influence of God in their marriage'.⁴⁸

Studien omfatter intervjuer av 32 religiøse ektepar fra de tre monoteistiske abrahamittiske religionene, jødeom, kristendom og islam. Man valgte i studien å oppsøke det ekstreme av interessefeltet. Dette medførte at forskerne lette etter sterkt religiøse mennesker, for å kunne forske på det man i studien kaller ekstrem religiøsitet. På denne måten håpet forskerne at de ønskede variablene ville komme tydelige fram. Ekteparene ble intervjuet sammen, noe forskningsgruppen selv så svakheter med, men likevel valgte å gjøre for at ekteparene skulle kunne spille på hverandre, f.eks. minne hverandre på opplevelser og momenter. Valget ble også tatt ut fra hensynet til at noen religioner ikke tillater tilhengerne å være alene med noen fra det motsatte kjønn.⁴⁹

I intervjuene ble ekteparene stilt over 20 spørsmål, som hovedsakelig kan oppsummeres i de fire følgende spørsmålene: Hva er Guds mening med ekteskapet og hvordan passet det med Guds mening for livet? Hvilken rolle spiller Gud i ekteskapet? Hvordan har ditt forhold til Gud påvirket forholdet deres imellom? Hvordan har deres relasjon påvirket ditt forhold til Gud?⁵⁰

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Goodman & Dollahite 2006: 141-149

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Ibid.

Selv om svarene varierte en del parene imellom, var det mange likheter. De fleste tenkte at Gud skapte ekteskapet. Flere sa at meningen med ekteskapet innebar at det oppfyller forskjellige hensikter. Disse hensiktene kan deles inn i det personlige, relasjonelle og spirituelle problem. Det personlige problemet ble løst ved at ekteskapet førte til oppfyllelse og lykke. Noen forklarte dette med å føle seg hel i ekteskapet. Det relasjonelle problem ble løst ved at flere av intervjuobjektene mente ekteskapet var den ideelle relasjonen mellom mann og kvinne. Også her nevnes det at man føler seg hel. Til slutt nevnte de det spirituelle problem, som ble løst ved at flere mente ekteskapet dro dem nærmere til Gud. Ekteparene så ofte på ekteskapet som Guds plan for deres liv.⁵¹

Videre i studien spørres det om på hvilken måte Gud er involvert i ekteskapet. Her svarer deltakerne at Gud er involvert både indirekte og direkte. Med indirekte mente de at teologien og doktrinene preget ekteskapet og hvordan de tenkte om det. De forklarer Gud som et forbilde som motiverer til nåde, tilgivelse, tålmodighet og betingelsesløs kjærlighet. Deltakerne nevnte også at andre mennesker kunne bli brukt av Gud. Dette tenkte de var en del av den direkte måten Gud er involvert i ekteskapet. Tanken bak dette var at Gud er involvert direkte både ved at Gud er og at Han gjør. Med Gud 'er' menes det at Gud er et forbilde å leve opp til, Han holder deg ansvarlig for dine handlinger, og Han oppleves som en ressurs. Med Gud 'gjør' menes direkte bønnesvar, at Den hellige ånd griper inn, og en generell gudommelig nåde.⁵²

Parene forteller også om å være ansvarlig overfor Gud, noe som motiverer til endring eller handlinger som er bra for ekteskaper. Alle parene mente at ekteskapet, og de selv, hadde det bedre som et resultat av troen og den gudommelige innblandingen. De mente selv den fører til stabilitet og enhet, vekst og motivasjon og lykke og fred.⁵³

Denne studien, pga. likheten med min egen forskning i denne oppgaven, har med sine spørsmål vært til inspirasjon i forskningen min. Selv om det finnes en del forskning om religion og ekteskap, er dette den eneste som ser på opplevelsen av Gud som virker i ekteskapet til troende ektepar, i det minste som jeg har funnet.

⁵¹ Ibid.

⁵² Ibid.

⁵³ Ibid.

3.3 Samtale med troende ektepar

Til slutt i teorikapittelet vil jeg presentere teori fra sjelesorgsfeltet og psykologien, som omhandler samtale med ektepar. Jeg vil presentere to artikler som tar for seg troen som en del av terapi med ektepar. Én av disse fra psykologien og den andre fra sjelesorgsfeltet. I motsetning til psykologien vil sjelesorgen ta stilling til troens gyldighet og sannhet. Dette gjør at sjelesorgen oppfører seg annerledes enn psykologien, det vil hvert fall flere innen sjelesorgen mene at den bør gjøre.⁵⁴

3.3.1 Terapi med religiøse par

Jill Duba og Richard Watts skrev i 2009 en artikkel som tydelig oppfordrer terapeuter å ta stilling til parenes religiøse tro i terapien. De viser med flere forskningsfunn at menneskers religiøse tro har en viktig rolle for parets samliv. Forskningen viser at religiøs tro har en positiv korrelasjon til kvaliteten av ekteskapet, og referer til flere av forskningsfunnene som har blitt presentert i foregående kapittel. Delt tro korrelerer blant annet med økt tilfredshet i ekteskapet, større mellommenneskelig intimitet, større sannsynlighet for å forbli forpliktet i ekteskapet og å klare å benytte god konfliktløsning. De poengterer også at parets religiøse tro kan gi en pekepinn på verdier og holdninger hos paret. Det kan være tanker om skjønnsrelaterte roller, når og hvordan man tilgir ektefellen, hvordan oppdra barn eller hvordan man forholder seg til det å forsørge deres aldrende foreldre. De nevner også studien som minner min egen forskning, og denne, med alle de andre, poengterer viktigheten av å ha dette perspektivet med i terapirommet.⁵⁵

Duba og Watts forklarer videre at det er en tendens at troende er skeptiske til å oppsøke terapeuter, av redsel for å ikke bli tatt seriøst med sin tro. Dette mener de må endres ettersom forskningen viser hvor viktig det kan være for paret. Troen kan være en del av deres ressurs

⁵⁴ Eide 2014: 14-15

⁵⁵ Duba & Watts 2009: 210-221

som par, eller en del av konflikten de opplever. Forskning viser for eksempel at par med ulik tro kan oppleve utfordringer i deres forskjellige verdier.⁵⁶

Å ha kunnskap om ulike religioner, og det å være religiøs selv, kan da være en ressurs på dette området. Samtidig er det viktig å ikke ha en forutinntatthet om parets tanker og holdninger basert på deres religiøse tilhørighet. Det er viktig å lytte til deres opplevelse av troen og arbeide ut fra det. Å ha egen tro som terapeut er også noe som må tas stilling til. Det oppfordres til å ha et gjennomtenkt forhold til hvor mye man selv deler av egen tro i terapien. Pargamanet og Zinnhauer har forsket seg frem til fire kategorier for hvordan klinikere nærmer seg religiøse problemer i psykoterapien. De har funnet at man kategorisere tendensene i fire kategorier: 'the rejectionist', 'the exclusivist', 'the constructivist' og 'the pluralist'. 'The rejectionist' avviser alle hellige realiteter, 'the exclusivist' har en tro på at det kun er én vei til åndelig eller religiøs realitet, 'the constructivist' er åpen for flere religiøse realiteter og er mer interessert i hvordan paret forholder seg til sine egne religiøse perspektiv på måter som kan lede forholdet. Til slutt mener 'the pluralist' at det er én gudommelig realitet, men som kan bli uttrykt på forskjellige måter. Den respekterer pasientens religiøse tro, og vil gjerne også ta sin egen tro inn i samtalen.

Duba og Watts foreslår at terapeuter bør kartlegge troen til paret i terapien. Dette kan man gjøre blant annet ved å observere hvordan deres tro påvirker deres tanker og handlinger, hvilke følelser eller opplevelser som oppstår når de handler eller tenker i henhold til deres tro, om troen påvirker deres opplevelse av mening eller hvordan deres tro påvirker deres interaksjon med hverandre. De deler selv inn disse, og flere, spørsmål i en tabell som kategoriseres i en intrapsykisk, mellommenneskelig og systematisk dimensjon. Det innebærer hvordan troen påvirker den enkelte, relasjonen til andre og forholdet til tro i familie og oppvekst.⁵⁷

Forfatterne anbefaler videre å møte paret i troen ved å for eksempel samarbeide med en religiøs leder relevant for paret, være villig og åpen for å bruke parets tro som ressurs, for eksempel i bønn, og ellers ha en åpen dialog om hvordan paret ønsker at troen skal bli inkorporert i terapien og eventuelt være villig til å avslutte terapien grunnet verdiforskjeller om paret ønsker dette.⁵⁸

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Ibid.

3.3.2 Sjelesorgssamtale med troende par

Kåre Thornes skriver i sin artikkel, i likhet med Duba og Watts, at det er avgjørende å være klar over at troen kan ha stor innvirkning på samlivet når man har sjelesorgssamtale med ektepar. Parets felles religiøse tro vil kunne bidra til å bekrefte parets grenser og identitet. Trossystemer er viktig å arbeide med i samtalen, og avgjørende for sjelesørgeren å være oppmerksom på. Et trossystem er «*stabile, relativt varige måter (skjemastrukturer) å fortolke/oppfatte informasjon*». ⁵⁹ I trossystem tolker og oppfatter man informasjonen ut fra den trosoppfatningen man har. Dette preger både atferd og relasjoner man har til andre. Gud kan både være den stabiliserende kraften i parrelasjonen, eller tvert imot den negative og begrensende. Språkbruken paret har om troen, vil avsløre en hel del om hvilke trossystemer de lever i – og lever etter. ⁶⁰

Gud kan for ektepar oppleves som et medlem av ekteskapet. Gjennom symboler, ritualer og daglige rutiner er Gud virksom og nær. Parets trossystem kan gi råd og sette standarden for atferd i ekteskapet, formidle Guds interesse og involvering i ekteskapet og gi et personifisert bilde av Gud. Trossystemet kan bidra til at paret henter kraft og ressurser, men kan også blokkere for terapeutisk arbeid. Dette kan skje om paret, eller en av partene, holder fast på en sterk sannhet fra trossystemet, og som jobber mot det sjelesørgeren vil oppnå. Om man har en tanke om at Gud ønsker at man skal være glad og takknemlig til enhver tid, for eksempel, vil det ikke være rom i samtalen for å snakke om det vonde og negative. Trossystemet kan gjøre at Gud brukes eller misbrukes som en tredjepart i forholdet. I Thornes' artikkel 'troens/forestillingens plass i ekteskapsrelasjonen hos troende par' tar han for seg interessant forskning fra Butler og Harper, som omhandler begrepet 'triangulering'. ⁶¹

Triangulering vil si å trekke inn en tredjepart i parrelasjonen for å løse opp angst og unngå konflikt, slik at relasjonen stabiliseres. Triangulering oppstår ifølge Butler og Harper idet man ikke makter å ha en differensiert posisjon når en står i konflikt. Thornes forklarer at et par kan få hjelp ved å trekke inn en tredjepart, for eksempel en terapeut, uten at dette vil være

⁵⁹ Thornes 1997: 66

⁶⁰ Thornes 1997: 65-72

⁶¹ Thornes 1997: 65-72

‘triangulering’. Det vil se ut som en triangel, tre personer, men terapeuten og paret holder et differensiert, adskilt, forhold til hverandre. Differensiering omhandler da at man holder seg adskilt fra hverandre. Ved å trekke for eksempel Gud inn i sin ‘psykologiske husholdning’, som Thornes forklarer det, eller bruker Gud for å slippe unna ansvar og arbeidet med problemene man har i parrelasjonen har man ikke lenger et differensiert forhold til Gud og i parrelasjonen vil det da oppstå triangulering. Man kan da for eksempel projisere de negative følelsene over på en tredje person. Troen på Gud trenger ikke å føre til triangulering, den kan ha en positiv påvirkning på ekteskapet. Troende par har ofte et bilde av Gud som fullkommen m.h.t kunnskap, rettferdighet, dømmekraft, makt, nåde og kjærlighet. Gud kan også ses på som dypt interessert i ekteskapet. Denne overbevisningen kan føre til økt differensiering, noe som er med på å gjøre at paret tar ansvar for å løse konflikter seg imellom. Ved å innta Guds perspektiv på ekteskapet i bakhodet, vil man lettere bli motivert til å kjenne ansvar og opprettholde nøytralitet. Her er Gud en hjelper, og fører til stadig økt differensiering. Men som nevnt kan altså Gudsrelasjonen også gjøres til gjenstand for triangulering.⁶²

Enkelt sagt vil triangulering med Gud være å ‘dra Gud ned på jorden’ og gjøre Ham til en aktør i samlivsdramaet. Butler og Harper deler trianguleringen inn i tre kategorier: Koalisjonstriangler, forskyvningstriangler og substitusjonstriangler. Koalisjonstriangler innebærer å trekke en tredjepart, her Gud, inn i en allianse mot den andre. Her vil én eller begge parter i ekteskapet hevde at Gud er på deres side. I stedet for at Gud bidrar med en guddommelig kraft som hjelp til problemløsning, blir Han i stedet brukt i en allianse mot den andre.

Forskyvningstriangler innebærer at konflikten er oppløst ved at angst er forskjøvet til en ‘felles fiende’. Når Gud trekkes inn i en forskyvningstriangel, blir Han denne felles fienden, og fører til at paret ikke ser på Gud som en velgjørende relasjon for paret, eller at paret selv tar ansvar for ekteskapsproblemene sine. Paret retter altså her sinnet mot Gud og gir Ham skylden for problemer sine.

Substitusjonstriangler viser seg ved at en tredjeperson får hele fokuset for én eller begge parter i ekteskapet. Når Gud trekkes inn i dette, vil det ofte skje at paret distanserer seg fra hverandre og at én eller begge parter søker intimitet hos Gud. Dette hemmer problemløsningen i

⁶² Thornes 1997: 68-71

ekteskapet, og partene blir kanskje mer opptatt av å 'bygge Guds rike' enn å bygge ekteskapet. Substitusjonstriangulering kan også foregå gjennom å erstatte egen makt i forholdet med Guds makt. Man blir da en passiv part i forholdet, og gir ansvaret for løsningen av ekteskapelige problemer til Gud, helt og fullt.⁶³

Disse trianguleringene kan være viktig å være oppmerksom på i samtale med ektepar. Den store forskjellen i hvordan en terapeut og en sjelesørger opplever og behandler en slik triangulering, er hvordan man forholder seg til trossystemet som sannhet eller gyldig. I slike situasjoner kan den forkynnende siden ved sjelesorgen være viktig, og å være i stand til å avsløre destruktive bilder og trianguleringer av Gud. I samtale med ektepar må man altså være i stand til å oppdage når trossystemene er hjelpende og styrkende, og når de blir destruktive.⁶⁴

DEL 3: ANALYSE

Oppgavens problemstilling er å se på hvordan kristne ektepar opplever Gud i ekteskapene sine, og hvordan denne kunnskapen kan være en diakonal ressurs i sjelesorgssamtale med ektepar. Den første delen av problemstillingen, som omhandler opplevelsen av Gud i ekteskapet, vil bli besvart her ved hjelp av de empiriske dybdeintervjuene foretatt i dette prosjektet.

4 Opplevelsen av Gud i ekteskapet

Gjennom intervjuene forteller ekteparene hvordan de har opplevd Gud, og om sin kristne tro, som en del av ekteskapet. Jeg har valgt å legge frem denne informasjonen ved å kategorisere den i de temaene som dukket opp, og som gir et bilde av hvordan Gud kan oppleves i samlivet.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Thornes 1997: 68; Alfsvåg & Andersen 2011: 105-107; Eide 2014: 15-21

4.1 Å dele tro

4.1.1 Troens betydning i hvordan parene ble sammen

Alle parene hadde en tydelig fortelling om hvordan de ble sammen, og der tro spilte en viktig rolle for alle sammen. I tre av fire par var begge allerede kristne før de møtte hverandre. De forteller om en bevisst tanke om å velge en partner som delte troen, og at det var uaktuelt å finne seg noen som ikke gjorde dette. Herr Hansen forteller at:

For meg var det helt kriterium. For meg var det helt uaktuelt å gifte meg med ei som ikke var kristen.

Det fjerde paret, Herr og fru Olsen opplevde det litt annerledes. Da de møttes, var ikke Herr Olsen kristen, mens fru Olsen var det. Dette opplevdes vanskelig for fru Olsen, og hun hadde tenkt å avslutte forholdet på grunn av dette.

(...) det kom til et tidspunkt at jeg tenkte «nei dette går ikke lenger, jeg kan ikke gjøre dette». Så hadde jeg bestemt meg for å slå opp med han. Og så når jeg skulle si det til han, så var det akkurat som jeg hørte en stemme som sa «du skal ikke slå opp, det er min mening at dere skal være sammen». Så sa jeg «hva sa du?» sa jeg til han, for jeg tenkte hvordan i all verden kunne han vite det. Men han hadde ikke sagt noe han. Så jeg tror det var Gud som sa det til meg så tydelig, at jeg skulle ikke slå opp med han.

Fru Olsen forteller om det hun opplever som at Gud prater til henne akkurat idet hun skal til å fortelle Herr Olsen at det er slutt, med en hørbar stemme, som om det er noen andre i rommet som snakker til henne. Dette ble en viktig opplevelse for paret, og noe som for dem har blitt en bekreftelse fra Gud om at det skulle være de to. Herr Olsen forteller at han ble kristen bare få dager senere.

Alle parene forteller videre om hvor viktig det har vært for dem å dele denne troen. De forteller blant annet om å ha et felles mål, fokus, utvikling, utgangspunkt og å være på samme sted. Herr Andersen forteller:

(...) og det er et felles ståsted uansett hva som skjer i livet eller hva det er av ting du møter på. Så har vi et felles utgangspunkt. Og det tror jeg er enormt viktig.

4.1.2 Vokse i troen - sammen og ulikt.

Parene forteller videre om å være på 'samme sted' i troen, og om å vokse både sammen og ulikt i forhold til hverandre. Fru Jakobsen forklarer hva hun mener med dette, når hun reflekterer over hvordan det kan være for andre kristne ektepar som kanskje ikke opplever å være på samme sted:

Jeg tror det er fint mulig å på en måte tenke at man er kristne og at begge to i et ekteskap er kristne men man opplever at man ikke er samstemt for det, og man opplever ikke nødvendigvis at man tenker likt om så mange ting for det. For man kan være på veldig forskjellige reiser også i forhold til tro, og da kan det noen ganger også være ganske utfordrende tror jeg. Og kanskje nesten noe som kan bli ekstra vanskelig å håndtere også.

Selv opplever hun at hun og Herr Jakobsen har hatt en endring på det området, fra at de «hadde veldig mye av den samme balasten, tenkte veldig likt om en del ting. Men samtidig så var vi, vi har kommet mer på samme sted nå i forhold til hvor gjennomtenkte vi er på en del ting.» Hun forteller videre om at de nå opplever å være på samme sted i troen.

(...) og det er jo det som er så sprøtt at vi er på samme sted. Og vi syntes det er like interessant å spørre hverandre om de tingene. Så vi kan sitte en kveld å snakke om bare det og det er kjempekult.

Fru Hansen tenker også at hun og Herr Hansen har vokst i troen, og forklarer hvordan det har opplevdes å utvikle seg likt i forhold til hverandre.

(...) Men og at vi har liksom utviklet oss eller gått noen steg, og gjort det sånn noenlunde på likt, ikke sant, at ikke den ene lærer mye nytt og har lyst til å prøve mye nytt og har lyst til å reise for å lære og være på konferanse eller sammen med noen andre og den andre syntes at «dette høres litt vilt ut».

Alle parene forteller om vekst i troen og hvordan det har påvirket ekteskapet. De forteller om samholdet som skapes av å være på samme sted, hvordan de har latt den andre vokse, og om de gangene det har vært vanskelig at den andre vokser alene. Herr Olsen forteller om å komme

hjem fra en oppløftende konferanse og møte Fru Olsen, som er sliten etter en uke alene med barna:

«vi hadde jo, vil ikke si konflikt, men på 70 tallet så reiste jeg en del på karismatiske konferanser. Og da var jo Fru Olsen hjemme med ungene. Og jeg kom hjem med hendene i været – det var ikke lett for Fru Olsen å takle»

Parene har også opplevd at det er godt å få lov til å vokse, selv om ektefellen ikke nødvendigvis forstår. Fru Andersen forteller om ganger der hun har fått støtte av mannen til å gjøre det hun føler Gud sier til henne.

(...) «jaja men jeg vil jo at du skal gå på disse innskytelsene, jeg vil at du skal gjøre det.» sant. «så selv om jeg ikke fatter hva du holder på med så vil jeg likevel dette». Og etter hvert så har vi jo vokst mer i sammen både i forståelse også ...

De forteller begge to videre om å ha opplevd å vokse sammen, men også om å gå i trappetrinn, «litt hun, litt meg, litt opp sånn», og at det ikke har vært en bein vandring. Paret forteller også om at de har gitt hverandre rom til å stille spørsmål til Gud. Fru Andersen forklarer det slik:

Men jeg tror og at vi har gitt rom for at den andre hadde spørsmål. Vi har gitt rom for, i perioder når jeg har vært knust og lurt på «i alle dager Gud, har du glemt oss? Når ble det greit å sette oss på vent?» Så har ikke han vært den som har sagt at «nei men det er jo ikke det vi ble enige om! (oppmuntrende tone)» forstår du? Vi har aldri vært der, han har gitt meg rom for å lure på det, da, og ta den runden med Gud som jeg trengte å ta.

4.1.3 Individuell vs. Felles tro

Alle parene hadde tanker om å ha et felles forhold til Gud, og forholdet man har alene til Gud. Her hadde parene ganske ulike meninger om hvordan de vektla de to aspektene, og om hvordan det så ut i deres ekteskap. Alle var opptatt av at det var godt å snakke sammen om tro og å be sammen. De uttrykte alle at de hadde egentid med Gud og tid sammen med ektefellen og Gud. De hadde derimot ulike meninger på hva som var viktigst rundt dette.

Fru Hansen presiserer at det er viktig at man har ansvar for sin egen gudsrelasjon, og at man ikke legger denne over på ektefellen. Dette tenker hun også gjelder når man har noe uoppgjort med Gud.

(...) så er jo jeg ansvarlig for å rydde opp eller justere det eller be om tilgivelse til Gud eller tenke at her må jeg rydde opp i noe. Jeg kan liksom ikke bare lene meg på og si at jamenn vi ber sammen og da er det fint. Da kjenner jeg at da er jeg alene, jeg er ansvarlig innenfor Gud på det.

Herr Hansen er enig i at de har en egen tro hver for seg, og de har begge også en bevisst tanke om at den delte troen er en styrke.

(...) jeg har mitt forhold til Gud og vi har vårt forhold sammen. Så det er jo to dimensjoner. Det er jo det. Så det er absolutt. Det er ikke sånn at mitt gudsbilde er avhengig av Fru Hansen. Jeg har mitt forhold til Gud, jeg opplever ting og gjør ting med han som er uavhengig av henne og vise versa. Men samtidig er det en styrke å ha felles erfaringer også.

Herr og fru Jakobsen har en enda tydeligere tanke om at det er den individuelle troen med Gud som er viktigst. Fru Jakobsen forklarer at det «viktigste var jo faktisk at vi hadde et levende personlig forhold til Gud, fordi det automatisk vil skape noe for felleskapet». Herr Jakobsen legger til at «Gud er jo ikke en sånn 'team coach', han er jo en personlig far». De har opplevd at det ikke fungerte for dem å ha et stort fokus på den felles troen, dem sammen med Gud, og at det oppleves mye bedre når fokuset rettes på det personlige forholdet til Gud.

Herr og fru Andersen tenker annerledes om saken. De er mer opptatt av å søke Gud sammen som ektepar. Herr Andersen forklarer at «når vi er sammen, når vi har tid sammen, så er vi hele. Og det er den helheten jeg opplever vi søker Gud med. Ja jeg kan søke gud alene, selvfølgelig kan jeg det. Men helheten blir når vi er i felleskap og er med Gud».

4.2 Som ser, bekrefter og trøster

Parene forklarer Gud som en som ser, bekrefter og trøster dem i ekteskapet. Flere opplever at Gud bekrefter dem ved å fortelle dem hvem de er. Fru Hansen forteller om en opplevelse der hun forklarer at hun tenkte «(...) «Gud sier du virkelig dette til meg? At jeg er verdifull» eller

at jeg er skapt i hans bilde ...». De forklarer at Gud har vært med dem og «*holdt hånden over oss og bygd oss*» slik Herr Jakobsen beskriver det. Gud beskrives som en god far som er opptatt av dem, fordi de er Hans barn. Fru Andersen forteller at hun og Herr Andersen kan trenge å minne hverandre på hvem Gud sier at de er.

Tilsvarende så trenger jeg at han minner meg på det når jeg mister fotfestet. Eller når jeg snubler litt på veien, så trenger jeg at han viser meg «hva tenker Gud om meg, hva er det jeg er i Gud, hva er det som er min sanne identitet».

Gud forklares også som en som trøster når det er vanskelig. Fru Olsen forteller om en gang hun opplevde å få et bibelvers fra Gud.

Og så var det trøst etterpå «de skal vende hjem fra fiendeland. Det er håp for din fremtid»: og det var så godt. Og det har betydd utrolig mye for meg i bønn for mange ting, særlig for barna.

4.3 Som forbereder og utrufter

Ekteparene forteller også om Gud som forbereder og utrufter dem. To av ekteparene snakker spesielt tydelig om dette, og de har begge opplevd det sterkt i møte med barn med sykdom og utviklingshemming. Begge parene forteller om å oppleve en forberedelse før de engang visste at barna var syke. Herr og fru Jakobsen forteller om en vekst eller vekker i forkant av å få sønnen sin. Herr Jakobsen forteller.

*Da skjedde det noe altså. Så fikk vi han *sønnen* og så var på en måte det nok en forberedelse på det vi skulle gjennom.. den veksten eller den vekkeren vi hadde da kanskje på forhånd, da. Så fikk vi han, så var det veldig mange ting som skjedde på en gang. En veldig stor omstilling i livet, mange spørsmål. Men så kjente vi at vi stod veldig støtt, da. Det var veldig deilig, og sammen med Gud.*

Herr og fru Andersen forteller om lignende opplevelser like etter at deres egen sønn ble født. Herr Andersen forteller om deres opplevelse i timene etter sønnen var født.

lenge før vi visste at han var syk så sa vi alltid ... at vi hadde en sterk følelse på at ungene er på lån. Og han var ikke gammel før vi tok en be-runde og ga han til Gud og: «takk for at vi får låne han her på jorden».

Flere av parene forteller også om mer hverdagslige situasjoner, der de opplever at de blir forberedt av Gud på en situasjon som oppstår senere. Parene forteller samtidig om å være avhengig av troen for å kunne takle vanskelige situasjoner. At Gud utrustrer dem til å klare det vanskelige.

4.4 Som leder og handler

Alle parene forteller om en Gud som tydelig leder dem i små og store valg, og som handler inn i deres liv. Alle parene forteller om hvor viktig det er for dem å oppsøke Gud, for å få ledelse foran store valg. De ber om hjelp til å se hva de skal gjøre, og opplever å få et svar som de går på. De forteller også om å bli ledet på andre områder, hvor de i utgangspunktet ikke stod mellom valg, men at Gud likevel ledet dem i en viss retning. Herr Jakobsen forteller at «*Gud leder oss både konkret overnaturlig, men også gjennom at vi lever i ordet og lever tett på Gud. For når du lever tett på Gud så kan du bare ikke, du klarer ikke å leve tett på noen som du ikke lever rett sammen med*».

Flere av parene opplever å ha blitt ledet ved å få et kall for livet sitt. Kallet innebærer hos flere av dem å skulle arbeide for Gud, enten i form av misjon eller menighet. Herr og fru Andersen opplevde et slikt kall, og ville finne ut mer spesifikt hva Gud ville for dem.

Men da kjenner vi ganske tydelig at Gud var og geleidet oss begge på det samme landet, samme plass, samme by ...

De forklarer også at de opplever jevnlig at den ene får en innskytelse fra Gud, og at den andre ofte da pleier å spørre seg «(...) «*gjenkjenner jeg Gud i dette? Ja det gjør jeg*», og da går vi på det. Men at vi begge har en erfaring med at Gud leder oss, noen ganger skjer det gjennom meg, og han henger seg på, andre ganger han og jeg henger med på».

Flere av parene forteller at ledelse og handling fra Gud skjer jevnlig. Herr Jakobsen kan blant annet fortelle at han jevnlig opplever at Gud overbeviser ham om å gjøre opp og tilgi andre.

Han sier at «den hellige ånd har overbevist meg mange ganger, det er sånn jeg ser på det hvert fall, til å gå be om tilgivelse, gjøre opp, ordne opp». Herr og fru Andersen har en spesiell historie om hvordan Gud har handlet inn i deres liv. De opplevde nemlig at sønnen deres ble helbredet.

(...) gjennom sykdomsforløpet så opplevde vi en Gud som var der men som i vårt bilde da valgte å forholde seg veldig passiv. Sant. Vi opplevde det som «jo han er der men, og vi vet at han kan helbrede, men vi er usikre på om han vil». Så det var et sånn et «jo du er der, men ...». Ikke sant. Vi kunne ha en opplevelse om et gudsnærvær men ikke et gudsnærvær som endret radikalt våre omstendigheter. Derifra til å få et bilde av en Gud som «wow hva skjedde der? Ble virkelig sønnen vår fullstendig helbredet? Fikk han plutselig et liv og en fremtid? Det er ingenting som Gud ikke kan gjør!» Det er klart at der er det et radikalt skifte som påvirker både hvordan du tror, hvordan du henvender deg til Gud, hvilke tanker du har om hva han kan gjøre, og hvilke tanker du har om dine egne omstendigheter.

Flere av parene snakker om helbredelse. Ikke bare som å blir kvitt en fysisk sykdom, slik Herr og fru Andersen opplevde det, men at nærhet til Gud helbreder dem innvendig. Herr Jakobsen forklarer det slik at han «tror at Han helbreder noen av våre sår når vi går sammen med Gud. Gud vil alltid gjøre oss friere og mer helbreda på et vis tror jeg». Parene opplever seg også ledet direkte i ekteskapet, inn i samspillet ektefellene imellom. Herr Olsen forteller om en opplevelse hvor Gud ledet ham.

Jeg hadde en artig opplevelse, det er ikke så lenge siden heller. Kanskje et par år siden. Noe som jeg alltid har visst men som plutselig gikk opp for meg. Og det hender jo vi er uenige og det kan komme litt sånn gnissing. Vi er jo ikke engler. Så det var ett eller annet vi var uenige om og jeg husker ikke hva det var for noe, og så hadde jeg tenkt at jeg skulle si noe til Fru Olsen. Så kommer en tanke «Herr Olsen, nå må du huske på at hun har den samme gamle naturen som du har. Så hvis du sier det du har tenkt å si nå så utfordrer du hennes syndige natur». Så da lot jeg være å si det. Men det var en sånn tanke fra Gud.

Fru Hansen forteller også om en hendelse da de opplevde at det var feil å ha noe uoppgjort mellom seg, når de stod og skulle lovsynge Gud:

Jeg husker en gang for eksempel at vi hadde ja, jeg vet ikke om vi hadde kranget.. vi hvert fall var litt sure på hverandre sånn etter frokosten og når vi skulle rydde opp og sånn, og så gikk vi av gårde dit. Stemningen var litt dårlig også kom vi inn der og i andre sangen så vi bare på hverandre og skjønte at det går ikke an å stå her og lovsynge Gud og løfte hendene eller hva vi ville også ha noe som er ugreit imellom oss. Og det var jo ingen som hadde sagt noe, det bare stemte ikke. Så da måtte vi bare gå til hverandre og si unnskyld, beklager at jeg sa sånn og sånn eller gjorde det og det. Og så gi hverandre tilgivelse, og så kunne vi på en måte være med.

4.5 I vanskelige omstendigheter

Som alle mennesker kan oppleve det, har også alle parene gjennomgått vanskelige perioder. Her har Gud vært viktig for ekteparene. Flere av parene forklarer at det er godt å ha Gud i slike stunder. Fru Hansen forteller at «*det at vi kan dele det, at det ikke bare er meg og han, men at vi har en gudsdimensjon (...) og så prøve å leve livet etter Guds ord, så kjenner vi at det er en styrke*». Herr Hansen forteller videre.

Du har utfordringer i livet hele tiden ikke sant det er jo ... det kan være relasjoner det kan være ting på jobb eller hva som helst. (...) så sier vi til hverandre noen ganger «hva gjør folk som ikke har Gud? hvordan greier de seg?».

Begge parene som har opplevd å ha et barn med sykdom og utviklingshemming, forklarer vanskelighetene knyttet til dette, og om Gud som har vært tilstede og hjulpet dem i de krevende tidene. Fru Andersen, som opplevde at sønnen ble helbredet, forteller hvordan hun tenker om vanskelige omstendigheter etter helbredelsen: «*det er sånn «jaja det kan jo være at det er vanskelig men, det er ingenting for Gud for jeg har sett han gjøre større ting enn dette*». Men også før sønnen ble frisk, opplevde paret at Gud var en de kunne gå til når det var slitsomt. Herr Andersen forklarer:

(...) det å henvende oss til Gud eller snakke til Gud og det å blåse ut til Gud av frustrasjon og glede og hva det enn er for noe. Så jeg tror det er en ... jeg tror det er en viktig plass å bare få blåse ut, midt oppi alt det vonde og vanskelige som du ikke forstår. Det å kunne si at dette forstår du ikke og så likevel kjenne at du har tillitt til han.

I situasjonen med sønnen forteller også Fru Andersen at det var lite de var i stand til å gjøre for ham. Hun forteller da at hun sier til Gud at sønnen er Hans, «*Ditt ansvar Gud*». Det gjorde at de klarte å senke skuldrene i den vanskelige situasjonen. Herr Jakobsen forklarer forberedelsen han opplevde før sønnen ble født, som en hjelp før utfordringene kom.

jeg tror jeg ble mye mer skikket til å på en måte stå i det som skjedde, helt klart. Jeg ble ganske så forandret på kort tid der syns jeg selv, da.

Fru Jakobsen forteller også om at forberedelsen hadde mye å si for den vanskelige situasjonen som ventet dem.

*Men jeg tror likevel for oss så opplever jo vi at det var en velsignelse fordi jeg tror at det også gjorde at vi reagerte på den situasjonen og *sønnen* mye mer likt. At vi hadde en helt annen ro som vi delte, det var ikke bare sånn at jeg var kjempeurolog og Herr Jakobsen var superstresset eller motsatt. Det var på en måte sånn at vi gikk inn i det med å kjenne at ja nå er det veldig kaotisk og vi er midt i en stor storm i livet men samtidig bare kjenne at vi var veldig ... vi satt veldig solid og støtt i fundamentet vårt. Sånn at det er jo egentlig en fantastisk opplevelse midt i det å oppleve noe som er veldig utfordrende så opplevde vi jo også samtidig noe som var fantastisk.*

Etter at sønnen til herr og fru Jakobsen kom til verden, opplevde de at Gud var tilstede gjennom å gi trøst og styrke i de tunge stundene. De forteller om bønnesvar og erfaringer som var sterke for dem og som hjalp da det var som verst. Fru Jakobsen kan fortelle om en spesiell opplevelse hvor Gud møtte henne i det øyeblikket hun tenkte at hun ikke hadde mer å gi, og at hun hadde nådd bunnen. På en måte hun ikke klarer å bortforklare som tilfeldigheter, opplevde hun at Gud sa at han elsket henne, at han så henne, og at han hadde styrke nok til å bære henne gjennom den vanskelige tiden. For Fru Jakobsen opplevdes det som en konkret hilsen til henne, og er nå en verdifull historie.

I tillegg til å oppleve Gud som en trøst og styrke i vanskelige omstendigheter, har Fru Olsen erfart at Gud kan skape en vanskelig omstendighet ved å lede til en plass hvor man ikke vil. Fru Olsen forteller om Herr Olsens kall til å reise.

Det var en byrde for meg at jeg måtte bøye meg, og innrømme at Gud har rett, det er dette vi skal. Men da ble det sånn «åh» da ble det litt byrde, for jeg ville jo ikke dette av meg selv. Men Han måtte jo jobbe litt med meg for at jeg ga meg på den.

4.6 Som forbilde

Parene kan også fortelle at Gud har virket inn i ekteskapene deres ved at han er et forbilde og en inspirasjon. Herr Olsen forklarer dette med at man som kristen «*så får du en del av Kristi sinnelag*». Parene sier at Gud er et forbilde, og når Gud har elsket dem, tilgitt dem og gitt dem nåde, så inspirer dette dem til å være tilsvarende gode mot hverandre. Herr Jakobsen mener at når man vet at man er synder og har fått tilgivelse, er man «*dermed (...) i stand til å elske andre og tilgi andre selv om det er store ting*». Fru Andersen beskriver et ønske hun og ektemannen har om å være et vern for hverandre. Hun sier at det er «*enormt viktig å oppleve det at Herr Andersen er mitt vern*». Her er Gud et forbilde for dem.

Vi har opplevd at Gud er vårt vern. At uansett hva vi stod i, gjennom mange, mange, år med sykdom og bekymring og skuffelse og alt sånn så opplevde vi at Gud var en som tålte oss, ikke sant. Han var ikke en sånn godværs-Gud eller den som bare representerte alt som var lyst og lett og alt sånn men han var også den som tålte oss.

Parene trekker også linjer til hva Gud har gjort i bibelen, og som er forbilledlig for dem i ekteskapet. I spørsmålet om paret tenker at Gud skapte ekteskapet, svarer Herr Jakobsen:

ja det er det ikke noe tvil om. Bibelsk sett tenker jeg at det ikke er noen tvil om. For det vitner jo om Jesus som gir seg selv til kirken. Evangeliet er pakket inn i ekteskapet. Ekteskapet er egentlig evangeliet. Et vakkert ekteskap det peker jo rett på evangeliet. Så det er jo utrolig vakkert egentlig

Flere av parene nevner at Jesus har gitt seg til kirken, som en inspirasjon til at parene skal elske hverandre. Jesus oppleves som et forbilde for ekteskapet: Slik Han elsket kirken, skal ektefolk elske hverandre. Alle parene mener også at ekteskapet er skapt av Gud. Herr Andersen «*opplever bibelen slik at vi er skapt til å leve sammen og at det er hellig*».

4.7 Som gir dybde og en ekstra dimensjon

Når parene snakker om opplevelsen av Gud i ekteskapet, nevner de flere ganger at troen gir en dybde og dimensjon i livene deres og ekteskapet. Fru Andersen forklarer livet uten Gud som «rimelig fattig. (...) det handler jo om at det er en del av en større enhet. Dette her er vår gudgitte pakt». Her Hansen forteller at «den gudsdimensjonen er jo utrolig styrkende for oss og for ekteskapet i høyeste grad, det er jo det ... veldig».

Parene oppgir at ekteskapet uten den åndelige dimensjonen, som noen kaller det, har mistet noe avgjørende. Herr og fru Jakobsen reflekterer rundt dette, og Fru Jakobsen forklarer konseptet om å date ektefellen.

sånne ting er jo kjempeviktig! Og det er vi helt enige om at er viktig. Men jeg tror faktisk at hvis man bare har fokus på det, men ikke tenker at det er, liksom, den åndelige dimensjonen også der, så tror jeg at ekteskapet ...

(Herr Jakobsen:) ... mister en dimensjon

(Fru Jakobsen:) Ja, det gjør det jo, men jeg tror også at mange situasjoner blir vanskeligere å håndtere. Så jeg tror at det er en veldig styrke for et ekteskap å tenke at det er en mye dypere ting enn, på en måte, den kontrakten som på en måte beveger seg litt mer i overflaten ...

De snakker videre om at pakten de har inngått, i motsetning til en kontrakt, er med på å gi denne dypere dimensjonen i ekteskapet. Alle parene mener at ekteskapet er en pakt. De presiserer at en pakt er vesentlig forskjellig fra en kontrakt, som later til å være det synet mange i samfunnet i dag har på ekteskapet. Gud har innført pakten, og parene tenker derfor at det gjør ekteskapet til noe hellig. Dette betyr også at man ikke kan skille seg uten videre. Fru Jakobsen forklarer kontrakten slik:

(...) jeg tror veldig mange har, om det ikke er en sånn bevisst tanke, men kanskje en ubevisst tanke om at ekteskapet er en kontrakt. Altså du gjør din del jeg gjør min del. Men hvis du bryter din del av kontrakten. Hvis du ikke lenger gjør det som du skal gjøre på en måte for meg, eller i vårt ekteskap, eller mot barna våre, eller hva det måtte være ... så har jeg på en måte rett til å egentlig trekke meg litt ut på et vis.

Hun forklarer videre hvordan hun tenker pakten er:

(...) men hvis man har denne paktstanken da så er man sammenvevd på et litt annet nivå. Det handler ikke lenger om hva du gjør og hva jeg gjør, men det handler på en måte om noe som er veldig mye dypere.

4.8 Som gir perspektiv

Flere av parene forteller at troen på Gud gir dem et annet perspektiv på en situasjon og livet generelt. Noen av parene forklarer at å starte dagen med Gud, gir et annerledes syn på resten av dagen. Fru Hansen forklarer det slik:

jeg tenker det gir litt perspektiv og jeg tror det er riktig. Akkurat som jeg spiser frokost hver dag fordi det er en god start på dagen for kroppen å komme i gang så er det noe med at vi lever ikke bare av brød men av Guds ord og da må jeg lage meg en vane sånn at jeg gjør det. Det er ikke alltid at jeg opplever eller føler så veldig mye. Men vi leser og vi ber litt for det vi har lest om og for dagen som ligger foran oss.

Dette perspektivet er også til hjelp i de vanskelige situasjonene, noe som gjør at parene blir i stand til å takle dem. Fru Jakobsen hevder at vurderingen av sønnens situasjon hadde vært veldig annerledes uten Gud.

(...) altså perspektivet på den situasjonen hadde vært veldig, veldig, annerledes. Og det hadde opplevdes som en byrde å bære. Mens nå så oppleves det som en del omstendigheter rundt og situasjoner kan absolutt være veldig tunge men det er ikke.. perspektivet vårt ligger ikke på de tingene.

Hun forklarer videre at denne tenkemåten ikke er menneskelig, men en hjelp fra Gud:

(...) poenget er ikke at det bare er en hode-ting. For hvis det på en måte bare var noe som foregikk i hodet så ville det vært noe som vi anstrengte oss for å få til, men poenget er jo at hvis det er sant så er det perspektivet mye, mye, mer enn bare at vi prøver å liksom «vi må skape en mening midt i dette her» liksom og så må vi kjempe det frem. Det er noe som blir gitt.

I dette utsagnet kan vi også se at Fru Jakobsen forteller om dette med 'mening'. Paret sier at Gud flere ganger har gitt dem en mening, og at situasjonen med en syk sønn kunne oppleves meningsløs uten Gud, men med Gud kan selv en vanskelig situasjon få mening.

*(...) Hvordan på en måte *sønnen* er en døråpner og hvordan han berører mennesker på sin måte som ikke vi kunne ha berørt på samme måten. Og plutselig så ser vi og vi vet at når Gud er i det så kan Gud gjøre det til noe vakkert, og det, bare det håpet for livet her ...*

4.9 Som byrde eller ressurs?

Avslutningsvis i intervjuene ble alle parene spurt om de opplevde Gud i ekteskapet som en byrde eller ressurs. Alle parene tenkte at Gud absolutt var en ressurs for dem i livene og ekteskapet. Noen av parene ville presisere at Gud ikke var et verktøy man bruker, men som Herr Jakobsen oppsummerer:

«for å svare veldig kort for spørsmålet så er det veldig lett for oss å si at det er en ressurs og jeg tror at om ikke vi alltid lykkes med det så tenker jeg det at det er helt klart et veldig tydelig mål for oss å leve ut fra at Gud er på første plass. Og ikke bare fordi han kan gi oss men fordi han er den han er. Og fordi vi tror at han finnes. Og fordi vi tror at det som står i bibelen er sant. Og hvis det er det så forandrer det hele livet og hele perspektivet på ekteskapet».

Fru Olsen mener også at Gud er en ressurs, men reflekterer over at det kanskje kan være begge deler.

«(...) men jeg tenker at samtidig så har det jo vært en byrde i og med det med flyttingen. Det var en byrde for meg at jeg måtte bøye meg. Og innrømme at Gud har rett, det er dette vi skal. Men da ble det sånn «åh» da ble det litt byrde, for jeg ville jo ikke dette av meg selv. Men han måtte jo jobbe litt med meg for at jeg ga meg på den. Så der blir jo det jo en ... det kan jo bli begge deler faktisk».

Når parene forteller om hvorfor Gud ansees som en ressurs i ekteskapet, trekker de frem betydningen av gudsdimensjonen, det å ikke være alene, sammen med opplevelsen av at Gud elsker dem og har gode planer for dem. Herr Andersen mener at «det bibelske fundamentet på

ekteskapet og andre fundament i bibelen er jo med oss, og å sette en sunn og god retning på livet». Fru Andersen legger da til at:

Jeg har aldri opplevd Gud som en trangstrøye. Jeg har aldri opplevd ... ingen av oss har hatt en opplevelse av Gud som den som teller eller, ja, den som fører regnskap. Den som er ute etter å ta oss om vi gjør noe galt. For oss begge er Gud den vi har kunnet springe til om vi har gjort noe galt. Og det er klart det at det er ingen byrde i det. For oss har Gud aldri vært en som har fordømt oss. Han var aldri den som påpekte liksom at «det der kunne du gjort bedre» liksom. Han var ikke den ... han var definitivt den som formante oss og som ga oss retning: «ok la oss gå tilbake to steg, hva var det som skjedde der egentlig?», men jeg har aldri opplevd det som noe annet enn godt. Og i vårt ekteskap tror jeg aldri vi har opplevd Guds nærvær eller inngripen som noe annet enn godt. Ingen av oss har noensinne brukt Gud mot den andre. Det har ikke vært sånn at «hvis du ikke oppfører deg nå, så skal jeg fortelle Gud om det». Eller «hvordan kan du si det, det ærer ikke Gud!» forstår du? «Hvordan kan du si at du er skuffet? Hvordan kan du si at du er sint? Hvordan kan du, det er ikke ekte eller gyldige følelser for et kristent menneske» vi har aldri vært der. Jeg har aldri opplevd at Gud har vært sånn en gang. Så for oss så har det jo bare vært.. han er jo bare den som bygger, ikke den som ødelegger.

DEL 4: DRØFTING

5 Opplevelsen av Gud i ekteskapet og dens diakonale relevans i sjelesorg med ektepar.

Så langt i oppgaven har jeg lagt frem relevant teori fra sjelesorgsfeltet, ved hjelp av psykologien, for å nærme meg spørsmålet om hvordan kristne ektepar opplever Gud i ekteskapet. Jeg har også lagt frem teori knyttet til sjelesorg med troende ektepar. Så har empirien blitt lagt frem og analysert i form av en tematisk analyse. Så hva er det empirien svarer på spørsmålet om hvordan kristne ektepar opplever Gud i ekteskapet? Og hvordan kan dette ha en diakonal relevans for sjelesorgssamtale? Disse spørsmålene vil bli drøftet i denne delen av oppgaven, ved å trekke teorien og empirien sammen.

5.1 *Opplevelsen av Gud i ekteskapet*

Etter å ha analysert empirien, er det interessant å se hvordan den stiller seg til den tidligere forskningen gjort på temaet. Denne oppgavens empiri skiller seg fra den tidligere forskningen i den forstand at deltagerne her kun består av kristne ektepar, samt at forskningen er utført utelukkende i en norsk kontekst, mens den tidligere forskningen er foretatt med par fra flere religioner, og i USA.

Jeg vil videre se på empirien i lys av tidligere forskning ved å samle noen av de sentrale begrepene fra teoridelen. Til sist vil jeg oppsummere og konkludere i spørsmålet om hvordan kristne ektepar opplever Gud i ekteskapet.

5.1.1 **Mestring**

I teoridelen presenterte jeg Pargaments teori om religiøs mestring. Han definerer religiøs mestring som å søke det som er viktig, når man har det vanskelig, ved hjelp av det hellige. Pargament mener som nevnt at man både kan ha positiv og negativ religiøs mestring. Den positive religiøse mestringen innebærer at man opplever Gud som en trøst og hjelp. Den negative innebærer blant annet at man opplever Gud som streng og dømmende.⁶⁵

Parene i empirien gir alle inntrykk av å ha en positiv religiøs mestring. Som Fru Andersen forklarte, har hun ikke opplevd Gud som en tvangstrøye. Alle parene forteller om en tro som har vært til trøst og styrke i vanskeligheter. Det er spesielt interessant å se på de to parene som har erfaringer med barn preget av sykdom.

Ett par opplevde at barnet ble friskt, og det endret synet på Gud fra en passiv Gud – som har makt til, men ikke nødvendigvis vilje til, til en Gud som aktivt gikk inn og helbredet barnet deres. Det andre paret opplever ikke at barnet blir helbredet, men har likevel en positiv religiøs mestring i denne situasjonen. De opplever at Gud trøster og styrker, og at sønnen har vært en gave som har åpnet nye dører og gitt ny mening i livet deres. Denne nye meningen og perspektivet omtaler de som en gave nettopp fra Gud.

⁶⁵ Torbjørnsen 2014: 127-131

Herr og fru Andersen forteller om foreldre til andre barn med sykdom, som de kjenner, og om hvordan det ikke alltid er tilfellet at troen beholdes i den vanskelige situasjonen. Når de blir spurt om hvorfor akkurat de har beholdt troen, all den tid mange andre ikke klarer det, forklarer de at troen alltid har vært en positiv 'plass' for dem; Gud har vært en de kan gå til og blåse ut. Når de har blåst ferdig, opplever de at Gud tåler utbruddene deres.

Det ene paret forklarer at når Gud har tålt dem og alt de har kommet til Han med, så har dette blitt et forbilde for hvor de selv skal tåle av hverandre i ekteskapet. Det er tydelig at troen blir en positiv mestring, fordi Gud forbindes med noe positivt – selv om man ikke alltid forstår hva Gud tenker. Flere av parene sier at livet er bedre med Gud, og enkelte av disse kan ikke forstå hvordan noen ektepar klarer seg uten Gud. Gud er helt tydelig en kilde til mestring for parene i denne kategorien.

Mestringen kobles opp til spørsmålet om Gud som ressurs. At Gud oppleves som en mestring i livet og ekteskapet, med alle dets oppturer og nedturer, gjør ham til en ressurs i samlivet. Parene mener gudsforholdet har hjulpet dem å komme seg gjennom vanskelige situasjoner og tider, fordi troen er både en trøst og en styrke. Den positive religiøse mestringen blir da en vesentlig del av Gud som ressurs for ekteparene.

5.1.2 I samtalen

I teoridelen ble det lagt frem forskning som tyder på at samtaler om tro kan knyttes til høyere ekteskapelig tilfredshet. Dette forklares på engelsk som 'spiritual intimacy'.⁶⁶ Alle parene gir uttrykk for at de snakker mye sammen om tro. De forteller blant annet om gleden over å fortelle ektefellen hva de har opplevd med Gud, og gleden over delte tros erfaringer.

Herr og fru Jakobsen beretter om hele kvelder med samtaler om trosopplevelser og tanker om troen. Herr og fru Hansen og herr og fru Olsen forteller at de starter dagen sammen, i bønn og samtale om tro. For alle parene virker det som en vesentlig del av deres samliv, et tema som er

⁶⁶ Mahoney & Cano 2014: 585; David & Stafford 2015: 232-243.

hverdagslig og naturlig. Det er interessant å se at forskningen trekker denne samtalen om tro fram som viktig, i motsetning til fokuset på å utføre religiøse aktiviteter sammen.

Selv om det var ulike meninger fra empiriens par om hva som var viktig med hensyn til å bruke tid med Gud sammen eller alene, trakk alle frem samtalen om tro som en virkelighet i og som viktig for ekteskapet deres. Herr og fru Jakobsen, som var mest opptatt av det individuelle forholdet og tiden med Gud, forklarte at de i tillegg snakket mye sammen om tro, nettopp som en følge av det levende individuelle gudsforholdet de begge hadde. I disse samtalene, som begge karakteriserte som interessante, delte de sine personlige opplevelser av Gud. Selv om de altså ikke var forkjempere for felles tid sammen med Gud, var samtalen om tro sterkt tilstede og verdsatt i forholdet.

Teorien forteller spesifikt at å gi rom for tvil i denne samtalen, er avgjørende. Det trekker ett av empiriens par spesielt frem. De forklarer at det har vært viktig, og godt, for dem å kunne være sinte og å stille seg uforstående til Guds hensikter. Det har vært greit å sette Gud på tiltalebenken, uten at ektefellen bryter inn med argumenter for hvorfor man ikke burde gjøre slikt. Denne oppgavens empiriske undersøkelser ser altså ut til å understøtte funnene av positive korrelasjoner mellom trossamtalen og tilfredsheten i ekteskapet.

5.1.3 Normer

Tidligere forskning har også vist at religionens normer har en positiv korrelasjon til ekteskapselig tilfredshet. Teorien bak dette er at religionene har normer som fremmer samlivet og hindrer skilsmisse.⁶⁷ Dette perspektivet kommer også frem i empirien. Spesielt skjelningen parene har mellom pakt og kontrakt. De tenker at Gud har skapt ekteskapet, og at det derfor er snakk om en pakt, og som følgelig er hellig. Dette er tanker som iflg. dem selv bygger på bibelens normer for ekteskapet.

Det er spesielt interessant å høre hvordan parene forklarer hva pakten består i. De mener at forståelsen av ekteskapet som pakt, står i skarp kontrast til den oppfatningen samfunnet for øvrig synes å ha. Pakten skal nemlig ikke brytes, og handler ikke om å gi til den for å få noe i

⁶⁷ Koenig & McCullough & Larson 2001: 195-201; Zentner 2017: 2

gjengjeld. Parene snakker om å stå ansvarlig overfor Gud, i motsetning til kun å være ansvarlig overfor hverandre. Dette får dem til å legge inn en ekstra innsats.

At ekteskapet forstås som skapt av Gud, og derfor er hellig, gjør altså noe med parenes oppfatning av ekteskapet. Det er noe unikt ved institusjonen ekteskapet, noe unikt godt som må tas vare på. Den tidligere forskningen ser derfor ut til å være inne på noe, siden parintervjuene slår fast at ekteskapet er hellig. Forskningen viser som nevnt at når ekteskapet anses som hellig, fører dette til større ekteskapelig tilfredshet ⁶⁸.

Det er kanskje reelt at religiøse normer er en forklarende årsak til koblingen mellom religiøs tro og ekteskapelig tilfredshet. Men legger man for stor vekt på denne forklaringen, står man i fare for å tenke reduksjonistisk. Empiriens par forteller riktig nok om normer, men da i tillegg til andre momenter, og da særlig deres opplevelse av Gud som en aktiv og handlende part i livene deres. Retter man fokuset kun på de religiøse normene, innskrenkes troen til gode leveregler og verdier, noe parene på ingen måte understøtter, med sine erfaringer av en nærværende Gud.

Jeg hevder ikke med dette at den tidligere forskningen har lagt en slik overvekt i sin forklaring på dette punktet, men det er like fullt en fallgrube å vokte seg for. Spesielt om forskeren eller leseren ikke selv anser troen som gyldig.

5.1.4 Bønn

I empirien snakker parene en hel del om bønn, både om å be sammen og om å be hver for seg. Flere av parene forteller om å bruke tid sammen for å søke Gud, men også om å søke Gud alene. Noen av parene bruker tydelig begrepet bønn når de henviser til å oppsøke Gud, mens andre par omtaler det videre, som å 'være med' Gud, 'bruke tid med Gud' osv.

I den tidligere forskningen på koblingen mellom bønn og ekteskapelig tilfredshet, er det en spesiell type bønn som blir fremstilt, nemlig bønn for ektefellen. Dette var det ingen av parene som snakket eksplisitt om, og det var heller ikke noe de ble spurt spesifikt om i intervjuene.

⁶⁸ Mahoney & Cano 2014: 585; David & Stafford 2015: 234

Derfor er det ikke mulig for oss å vite om parene har et spesielt forhold til å be for partneren. Vi forstår likevel at bønn generelt er viktig for parene, og det er ikke utenkelig at dette også innebærer bønn for partneren. Det hadde vært interessant om videre forskning på norsk felt hadde sett mer på denne typen bønn. Min forskning viser muligens at bønn i flere former har en stor plass i kristne ekteskap. Også dette kunne vært interessant å forske videre på, for å se tydeligere hvilken effekt bønn kan ha på ekteskapet.

5.1.5 Individuell og felles relasjon

Som nevnt i analysen, ble temaet om individuell vs. felles relasjon til Gud interessant, ettersom parene hadde noe forskjellige meninger om temaet. Alle parene forteller om å bruke tid sammen og alene med Gud, men de la forskjellig vekt på hva som var viktig. Herr og fru Jakobsen har den tydeligste tanken om at det er viktig å bruke tid alene med Gud. Det er den individuelle relasjonen som er vesentlig, og gjennom den kan en felles tro oppstå. Herr og fru Andersen er tydeligst i andre retning, ved å forfekte at det er deres par-enhet at de oppsøker Gud. De presiserer at Gud har sammenføyd dem og gjort dem til ett. De sier samtidig at de helt naturlig bruker tid med Gud alene, men de deler alltid for eksempel opplevelser med Gud, med hverandre i etterkant.

I tidligere forskning gjort på temaet er det funnet en kobling mellom individuell tro og ekteskapelig tilfredshet. Denne koblingen er indirekte, på den måten at individuell tro er koblet til religiøse samtaler med partneren, som mer direkte er koblet til ekteskapelig tilfredshet. Dette er interessante funn om det parene tenker om temaet. Herr og fru Jakobsen, som er tydeligst på at det er det individuelle forholdet som er viktigst, nevner også at individuell tro fører til samtale og delt tro. Forskningens definisjon av individuell tro handler trolig ikke så mye om ektefellene bruker tid med Gud alene eller sammen, men heller om en hvilken som helst av partene i ekteskapet har en tro eller ei.⁶⁹ Forskingen forklarer videre at en individuell tro fremmer dyder så som kjærlighet og tålmodighet, samtidig som man kan ha holdninger som fremmer

⁶⁹ David & Stafford 2015: 232-243

ekteskapet. Dette understøtter muligens tanken om at det her handler om å ha en egen tro i det hele tatt. Dette blir da positivt koblet til ekteskapelig tilfredshet.⁷⁰

Herr og fru Jakobsen later til å være opptatt av nettopp dette at hver part må ha en egen, selvstendig tro. De forklarer det selv slik at de opplevde kravet om en felles utøvd tro som ødeleggende for deres personlige tro. De kom frem til at en større oppmerksom mot sin egen tro var nyttigere. De andre parene gir derimot ikke uttrykk for at felles utøvd tro virker ødeleggende for deres personlige tro, snarere tvert imot. Her er det vanskelig å snakke om rett og galt, i hvert fall ikke på et vis som empirien kan konkludere med. Herr og fru Jakobsens tanker sier bare noe om deres egen opplevde nødvendighet av en egen tro, og de taler sånn sett kun for seg selv.

5.1.6 Ekstraordinære erfaringer

I teoridelen valgte jeg å trekke frem emnet ekstraordinære erfaringer. Denne saken var ikke direkte koblet til ekteskapet. Det er likevel interessant å se på den sammen med empirien, for å dra koblingen med ekstraordinære erfaringer og ekteskapet. Alle parene forteller om slike erfaringer i ekteskapene sine. De legger dem fram som hendelser som ikke kan bortforklares som tilfeldigheter, men som de i stedet tilegner Gud. De forklarer de ekstraordinære erfaringer som at Gud virker inn i livene deres.

Fru Olsen forteller om en stemme som bekrefter at hun skal være sammen med Herr Olsen. Herr og fru Andersen har den ekstraordinære erfaringen at sønnen blir uforklarlig frisk, noe de kaller Guds helbredelse. Herr og fru Jakobsen kan fortelle om flere ekstraordinære erfaringer hvor de opplever at Gud har møtt dem og trøstet dem. Og Herr og fru Hansen deler uforklarlige hendelser som de begge opplever som at Gud vil lede dem i en bestemt retning.

Alle disse erfaringene har vært vesentlige for ekteparene, og de har hatt en effekt på deres parrelasjon og trosnivå. Det er først og fremst interessant å se hvordan alle parene hadde slike ekstraordinære erfaringer, og dernest at de var viktige historier for parene – en del av deres parhistorie og -identitet. Ekteparene forklarer disse ekstraordinære erfaringene med at Gud er

⁷⁰ Ibid.

en virksom Gud som handler inn i hverdagen, også ekteskapet, av og til på konkrete og spektakulære vis.

Forskning har som nevnt ikke trukket en kobling mellom ekstraordinære religiøse erfaringer og ekteskapet. Dette hadde det vært interessant å se nærmere på, ettersom det blant empiriens par ikke bare har forekommet opplevelser av Gud som nær og virksom, men at disse erfaringene også later til å ha dratt parene nærmere hverandre. Det kan man for eksempel se hos Herr og fru Olsen, som gjennom en ekstraordinær opplevelse fornemmet at de skulle være sammen. Hos de andre parene finner vi også eksempler på at ekstraordinære erfaringer har hjulpet paret til å holde sammen.

5.1.7 Tilgivelse

Tidligere forskning har vist at bønn har en positiv kobling til tilgivelse, og tilgivelse igjen er positivt forbundet med kvaliteten av ekteskapet.⁷¹ Tilgivelse var ikke et tema jeg bevisst tok opp i intervjuene. Parene snakker heller ikke mye om dette, men kommer inn på det noen ganger. Når parene nevner tilgivelse, er det blant annet i sammenheng med å stå ansvarlig for Gud. Herr Jakobsen forteller at han kunne oppleve å måtte be konen om tilgivelse, etter å ha brukt tid med Gud. Han forklarer det som at Gud gjorde ham klar over at han hadde noe han måtte be om unnskyldning for.

Det nevnes også en følelse av at man må gjøre opp mellom seg når man står overfor Gud. Herr og fru Hansen forteller om en slik opplevelse. De hadde kranglet rett før de dro til et kristent møte. Under lovsangen opplevde de det som umulig å skulle tilbe Gud, samtidig som det var kommet noe mellom dem, som de selv forklarer det. De valgte da å trekke seg ut, gjøre opp og tilgi hverandre før de igjen gikk inn i møtet. Parene kan også snakke om Gud som et forbilde, og som en motivasjon for dem til å tilgi hverandre. Dette fordi Gud er en som har tilgitt dem, og som vil at de også skal tilgi.

Den tidligere forskningen legger frem koblingen at bønn fører til tilgivelse. Parene forklarer i empirien at det er fellesskapet med Gud, og at de vet hvem han er som forbilde, som får dem

⁷¹ Fincham & May 2017: 735; David & Stafford 2015: 232-243

til å tilgi. Om dette kan defineres som ‘bønn’ og om det passer inn i den tidligere forskningen kan diskuteres. Det bestemmes delvis av definisjonen av ordet ‘bønn’. Hvis det innebærer alle former av å være sammen med eller nær Gud, kan det passe inn. Uansett, empirien viser også at bønn har fått parene til å tilgi hverandre. Ut fra empiriens funn kan det være interessant å se videre på tilgivelse blant troende par, ettersom det ser ut til å dreie seg om mer enn kun koblingen bønn-tilgivelse.

5.1.8 Sammenlikning av religiøse ektepars opplevelser av Gud i ekteskapet

Det er spesielt interessant å se på den tidligere studien som minner om oppgavens empiri, for å se om det er likheter og forskjeller i funnene her. Den tidligere studien var utført i USA og med par tilhørende forskjellige av de store verdensreligionene. I likhet med egen empiri, har den tidligere studien intervjuet par man omtaler som ‘ekstreme’, også kalt ‘extreme case’, i sin tro. Man ønsket som nevnt å forske på et ytterpunkt. Er funnene like når man forsker på kristne ektepar i norsk kontekst?

I studien med navnet ‘How religious couples percieve the influence of God in their marriage’ fant forskerne flere interessante svar på hvordan religiøse par opplevde Guds innflytelse på ekteskapet deres. Først av alt mente alle parene at Gud skapte ekteskapet. Dette gjør altså også parene i egen empiri. Videre legger forskerne frem hvordan parene opplever mening i ekteskapet. De deler dette inn i det personlige, det relasjonelle og det spirituelle problemet. Disse problemene blir da løst ved ekteskapet, og det er dens mening. Det personlige ble løst ved at ekteskapet førte til oppfyllelse og lykke. Noen forklarte dette med å føle seg hel i ekteskapet. Det relasjonelle problemet ble av flere av intervjuobjektene løst ved at ekteskapet oppfattes som den ideelle relasjonen mellom mann og kvinne. Også her nevnes det at man føler seg hel. Til slutt nevnte de det spirituelle problemet, som ble løst ved at flere mente ekteskapet dro dem nærmere til Gud. Ekteparene så ofte på ekteskapet som Guds plan for deres liv⁷²

I oppgavens empiri snakkes det ikke eksplisitt om meningen med ekteskapet. Flere av parene nevner derimot at ekteskapet har gjort dem hele. Herr og fru Andersen sier at de ble hele da de

⁷² Goodman & Dollahite 2006: 141-149

giftet seg, og de oppsøker Gud som den helheten de to utgjør tilsammen. Parene uttrykker også at ekteskapet er den ideelle relasjonen mellom mann og kvinne. Det er interessant ved oppløsningen av det spirituelle problem, som forklares med opplevelsen av at man ble dratt nærmere Gud gjennom ekteskapet. Foruten Herr og fru Andersen, som uttrykker noe lignende, er det vanskelig å si om parene vil si seg enige i det.

I studien nevnes også funn som at religiøse normer og Gud som forbilde, oppleves som ressurser for parene og ekteskapet. Som nevnt i et tidligere punkt, samsvarer dette med oppgavens empiri. Den tidligere studien sier også at parene føler seg ansvarlige overfor Gud, nøyaktig slik parene i oppgavens empiri beskriver det. Studien oppsummerer ved å si at troen er en ressurs for disse parenes ekteskap. I neste punkt vil jeg prøve å oppsummerende svare på spørsmålet 'hvordan opplever kristne ektepar Gud i ekteskapet?'. Her blir også troen som ressurs et viktig aspekt.

5.1.9 Hvordan opplever kristne ektepar Gud i ekteskapet?

Før vi beveger oss over i den andre delen av problemstillingen, som omhandler sjelesorg med troende ektepar, vil jeg forsøksvis oppsummere svaret på problemstillingens første del. Vi har til nå i drøftingen sett empirien i lys av teorien, som også inneholder tidligere forskning på feltet. Det er store likheter mellom tidligere forskning og denne oppgavens empiri. Dette er interessant å se, ettersom all tidligere forskning er gjort i USA, og med *religiøse*, ikke kun kristne, ektepar. Man vil kunne notere at opplevelsen ikke skiller seg vesentlig fra hverandre på dette temaet i forskjellige religioner og land.

Samtidig stemmer ikke nødvendigvis dette, dersom man forsker videre og dypere på temaet. Det finnes for eksempel ingen tidligere forskning på ekstraordinære erfaringers betydning for troende ektepar. Det hadde vært interessant å se om dette også var likt på tvers av land og religion. Oppgavens empiri kan som nevnt ikke generaliseres til å gjelde alle kristne ektepar i Norge. Empirien gir et innsyn i ekteskapene til fire par fra Sør- og Vestlandet. Parene befinner seg også i et såkalt ekstremt segment av kristne ektepar, noe som gjør at konklusjonene dradd fra empirien ikke automatisk kan gjøres gjeldende for den generelle kristne befolkningen. I tillegg vil en empirisk undersøkelse på et så beskjedent antall som fire par ikke kunne generaliseres til mange. Den gir likevel et innsyn i ekteskapene til noen par fra det aktuelle

segmentet. For å svare på spørsmålet 'hvordan opplever kristne ektepar Gud i ekteskapet' i lys av oppgavens empiri, vil jeg trekke frem tre punkt.

Det første punktet i et tredelt svar på spørsmålet er at **Gud oppleves for ekteparene som en ressurs og en viktig del av ekteskapet**. Alle parene forteller om en Gud som vil dem godt og som de kan søke for å få dekket sine behov. Generelt uttrykker alle parene tydelig at Gud er en viktig del både av livene deres og ekteskapene deres. Tidligere i drøftingen konkluderte jeg med at parene har en positiv religiøs mestring, noe som er vesentlig for dette punktet. Det er likevel viktig å understreke at for spesielt ett par, kunne Gud også oppleves som en byrde. Men når både dette og alle de andre parene er så tydelige på at Gud oppleves som en ressurs, trekker jeg likevel denne slutningen.

Det neste punktet er at **Gud oppleves som en som gir ekteskapet perspektiv, mening og en dypere dimensjon**. Som både analysen og drøftingen viser, har parene opplevd at Gud gir et nytt perspektiv til ekteskapet. Parene forteller om å få et nytt syn på ekteskapet, ut fra hva bibelen og Gud sier om det, og dette tilføyer en ny mening. Det er ikke sikkert at denne meningen innebærer en mening for ekteskapet, slik den lignende forskning uttrykker, men parene uttrykker at Gud gir en mening til livene deres. Alle parene forteller også om denne dypere dimensjonen som blir gitt livet og ekteskapet, enkelt og greit ved at Gud er en del av det. Dette gjelder både perspektivet på ekteskapet som pakt, og generelt at gudsdimensjonen er tilstede som en virkelighet i livene deres – noe som blant annet innebærer å ta Gud med i alle valg de tar sammen.

Det tredje punktet i svaret på problemstillingens første del, er at **Gud oppleves som aktiv og handlende i ekteskapet**. Parene forteller om en Gud som svarer på spørsmål, trøster, leder, helbreder, taler, og handler på flere måter. Opplevelsen av Gud reduseres ikke kun til bibelske normene, eller til Gud kun som forbilde. De opplever en Gud som er virksom i ekteskapene deres og som leder dem gjennom hele livet. Det er tydelig at parene virkelig tror at Gud taler til dem, leder dem og griper inn i livene deres.

5.2 Sjelesorg med troende ektepar

Videre i drøftingskapittelet vil jeg se på den andre delen av problemstillingen min: ... Kan denne kunnskapen være en diakonal ressurs i sjelesorgssamtale med ektepar? Som nevnt innledningsvis, vil jeg i denne diakonale oppgaven fokusere på sjelesorgsdelen av diakonien. Jeg vil se om oppgavens empiri, sammen med sjelesorgsteorien, kan ha en diakonal relevans i den forstand at den kan bety noe for *hvordan* diakonen har sjelesorgssamtaler med kristne ektepar. Jeg har valgt å fokusere på to elementer ved sjelesorgssamtalen med troende ektepar. Den første delen omhandler troen som del av sjelesorgen, mens den andre tar for seg sjelesørgerens rolle i en slik sjelesorgssamtale.

5.2.1 Troen som del av sjelesorgen

I forrige del av drøftingen så vi at alle de kristne parene som ble intervjuet, sier at troen er viktig for ekteskapet sitt. Gud oppleves som en ressurs og en viktig del av ekteskapet. Han gir ekteskapet perspektiv, mening og en dypere dimensjon. Ikke minst er han en aktiv og handlende part i ekteskapet. Det fremstår da som klart, slik teorien også støtter opp om, at troen må ha en sentral plass i sjelesorgssamtale med troende ektepar. Samtidig viser sjelesorgsteorien at ikke alle kristne par har den samme opplevelsen av Gud inn i deres ekteskap. Så hva er det som gjør at disse parene opplever det slik, og hvordan kan andre, om de i det hele tatt vil, få oppleve det samme?

Parene uttrykker at troen har vært en styrke fordi Gud er positivt assosiert for dem. Parene opplever positiv religiøs mestring i vanskelige situasjoner. Det vil derfor være nyttig at den som har sjelesorg med troende par, setter seg inn i religiøs mestring og hvilket Gudsbilde parene har. Alle parene i oppgavens empiri opplever Gud som ressurs og som gir positiv religiøs mestring. Det kan tenkes at dette har en sammenheng med at intervjuobjektene hadde som krav å ha en tydelig definert tanke om at Gud er en viktig del av deres ekteskap. Kan selve det at parene har et så tydelig definert forhold til Gud, ha en korrelasjon til den positivt religiøse mestringen? Det går ikke an å trekke en slik kobling med det grunnlaget denne empirien har, men sjelesorgsteorien viser likevel at par kan oppleve Gud som negativ religiøs mestring. Det vil derfor være interessant å forske videre på hvorfor noen har positiv, mens andre har en negativ, religiøs mestring. Et interessant mål for sjelesorgen her vil være å se om det finnes

verktøy som kan hjelpe par med negativ religiøs mestring, og undersøke om det kan være mulig å endre negativ mestring til positiv mestring.

Teorien om sjelesorg med troende par forteller både at troen kan fungere som en betydelig ressurs, men også at den tvert imot kan være destruktiv og negativ. Teorien presenterer verktøy og metoder for å oppdage negative mønstre, og på generelt vis kartlegge tro hos troende par, men sier lite om hvordan sjelesørgeren kan hjelpe par med negativ religiøs mestring. Det som skiller sjelesorgen fra terapien, er jo at sjelesorgen tar stilling til troens gyldighet. Sjelesorgen har derfor kanskje en ressurs for denne problemstillingen. Å ha sjelesorgssamtale om religiøs mestring og bilder av Gud, vil muligens være en slik måte å hjelpe paret til å oppleve positiv religiøs mestring, som så kan være til stor fordel for ekteskapet.

Thornes' artikkel, som jeg viser til i teoridelen, forteller om par som kan ha en triangulering av/eller med Gud. Dette betyr at Gud dras ned på jorden, slik Thornes forklarer det, og blir en del av personens intrapsykiske samspill. Dette kunne arte seg negativt på forskjellige måter. Én eller begge parter kunne legge alt ansvar for egne handlinger og ekteskapet, over på Gud. Negativt, fordi man selv ikke tok ansvar for ekteskapet, men i stedet inntok en passiv holdning til problemene sine. Man kunne også velge å søke relasjonen med Gud helt og fullt, og neglisjere relasjonen til ektefellen. Gud stod da i fare bli en felles fiende, en som ikke ønsker paret noe godt.⁷³

Det kan være en ressurs å ha denne teorien om triangulering i bakhodet når man er i samtale med troende par. Den kan gi et innblikk i hvorvidt troen er sunn eller destruktiv. Empiriens par ser ikke ut til å ha noen form for triangulering av Gud. Flere av dem forteller i stedet om å stå ansvarlig for Gud. Samtidig forteller parene om at de gir ansvar til Gud for ting de ikke selv kan ha kontrollen over. Fru Andersen forteller for eksempel om dette, når hun hadde opplevelsen om hvor lite de kunne gjøre for den syke sønnen. Da la hun ansvaret for sønnen over på Gud.

Jeg tolker Thornes slik at et faretegn for ansvarsfraskrivelse er å unnlate å ta ansvar der man er i stand til å forandre på noe. Et eksempel på dette kan være å la være å iverksette en handling

⁷³ Thornes 1997: 68-71

som kan bedre ekteskapsrelasjonen. Jeg mener Fru Andersens 'ansvarsfraskrivelse' for sønnens liv ikke utgjør et slikt faretegn, men uttrykker heller et behov for støtte i en situasjon som er mye større enn det hennes egne ressurser rår over.

Parene har tvert imot en økt ansvarsfølelse for ekteskapet, ettersom de opplever det som en hellig pakt. Alle parene virker veldig opptatt av Gud, og samtidig av hverandre, noe som utelukker dette som et faretegn for triangulering. Det er dog mulig å se for seg at gudsengasjementet kunne ha vært usunt for ekteskapet, dersom det ekskluderte engasjementet partene hadde for hverandre. Gud er definitivt ingen felles fiende for empiriens par, men de kan fortelle at dette er tilfelle for mennesker de kjenner. Særlig parene som har hatt barn med sykdom og utviklingshemming, har erfart at andre par i lignende situasjoner som deres egen, ikke har klart å beholde troen. Gud har blitt en som ikke vil dem vel, eller de har mistet troen på at han i det hele tatt finnes.

Empiriens par forteller om flere sider ved å dele sin felles tro. De har opplevd å vokse sammen, og å vokse i ulik grad. Noen synes det er vanskelig at bare den ene parten vokser, mens andre klarer å heie på hverandre likevel. Parene har også demonstrert at de er bevisst på hvorfor de bruker tid sammen med, og hver for seg, med Gud. I sjelesorgen med troende ektepar kan det være interessant å stille spørsmål knyttet til disse temaene, for å kunne observere hvordan partene deler tro og forholder seg til hverandres tro. Både empirien og teorien viser at kommunikasjon om tro partene imellom, er positivt korrelert med tilfredshet i ekteskapet, noe som skulle gjøre dette til et aktuelt tema for sjelesorgen.

I det videre vil jeg se på sjelesørgerens rolle i samtale med troende ektepar. Hva må sjelesørgeren være bevisst på i møte med parene, og om seg selv?

5.2.2 Sjelesørgerens rolle

Artikkelen til Duba og Watts (se teoridelen) setter et interessant fokus på terapeuten i samtale med troende par. Artikkelforfatterne skriver om viktigheten av trosperspektivet i samtale med troende par, og at dette blant annet innebærer at terapeuten må være bevisst på sine egne tanker og holdninger om tro. De forteller videre at noen terapeuter ikke selv er troende, og derfor ikke

tar perspektivet med i samtalen, mens de som er troende, enten deler mye av egen tro i samtalen eller er mer opptatt av parets opplevelse av troen.⁷⁴

Dette er interessante tanker for sjelesorgen. Etersom sjelesorgen tar stilling til troens gyldighet, kan man med stor sannsynlighet si at sjelesørgere har en egen tro. En viktig oppfordring fra Duba og Watts er å reflektere over hva denne troen består i, og hvordan den påvirker i sjelesorgssamtalen. For temaet ekteskapet vil jeg si at det er like interessant å reflektere over ens egne tanker og holdninger knyttet til ekteskap, og hvordan disse eventuelt kan påvirke sjelesorgssamtalen. Dette for å ha et bevisst forhold til hva man selv som sjelesørger tar med inn i samtalen.

Forfatterne advarer spesifikt mot forutinntatte forestillinger om hvilke tanker og meninger parer har om tro. Dette fordi opplevelsen man har av tro, kan se svært annerledes på tross av at man tilhører samme religion. Empiriens par er interessante på dette punktet. De hadde tilsynelatende like meninger om flere tema, men det fantes også forskjeller i hva som opptok dem og hvordan de vektla ulike moment. Dette finner vi et eksempel på i deres meninger om individuell vs. felles tro. Man kan nok forenklet si at alle parene både bruker tid sammen med Gud og alene med Gud, men samtidig er det mange nyanser i deres tanker på det punktet. Dette gjaldt også de fleste andre punkt; mange like meninger, men samtidig ulikheter i hvilke tema de brant for og var opptatt av.

Derfor er det viktig i samtale med troende par å få et innblikk i hvordan hvert enkelt par tror. Det er heller ikke gitt at ektefellene deler de samme syn og meninger. Parene i oppgavens empiri lot til å ha likere meninger ektefellene imellom enn hva som var tilfellet på tvers av parene. Det hadde jo vært interessant å se om dette stemte, dersom alle parene var tilstede i én gruppesamtale. Teorien viser dog at ektefeller kan oppleve å ha forskjellige syn og meninger, noe forskningen viser til som en utfordring. Også noen av empiriens par ser for seg at dette er en problemstilling for flere.

Å kartlegge parets tro er altså en viktig side av sjelesorg med troende par. Samtidig er det nødvendig for sjelesorgen at sjelesørgeren er klar over egne meninger og tro. Denne må

⁷⁴ Duba & Watts 2009: 210-221

sjelesørgeren så forsøke å legge til siden, og konsentrere seg om å observere parets spesifikke tro.

Det finnes som nevnt lite forskning på dette feltet. Ettersom forskning, inkludert oppgavens empiri, viser at troen kan være en enorm ressurs for troende ektepar, vil det være svært interessant med videre forskning på hvordan man kan tilegne seg en tro som tilfører ekteskapet en ressurs, i stedet for å være nøytral eller negativ.

Teorien og empirien i denne oppgaven har likevel vist at troen kan være et viktig tema i sjelesorg med troende par. Oppgaven kan ikke besvare hvordan man kan fremme endring av den opplevde troen fra det nøytrale/negative til det positive, men man kan i det minste trekke den slutningen at temaet er en viktig del av sjelesorgssamtalen med det troende paret, og at det kan være nyttig for sjelesørgeren å gjøre et forsøk på å kartlegge parets tro.

DEL 5: AVSLUTNING

6 Sammenfatning

I denne oppgaven har jeg forsøkt å svare på problemstillingen: Hvordan opplever kristne ektepar Gud i ekteskapene sine, og kan denne kunnskapen være en diakonal ressurs i sjelesorgssamtale med ektepar? Bakgrunnen for oppgaven var nettopp et ønske om å se på hvordan kristne ektepar opplevde Gud i ekteskapet. Dette spesielt mtp. at vi lever i en tid hvor ekteskapet blir diskutert og mange par tar stilling til spørsmålet om kirkelig eller borgerlig vielse. Oppgaven er forankret i det diakonale fagfeltet, og ønsker å ha en diakonal relevans for sjelesorgssamtalen med troende par. For å svare på problemstillingen valgte jeg å bruke kvalitativt forskningsintervju som metode. Dette kunne gi et svar på den første delen av problemstillingen, som omhandler hvordan kristne ektepar opplever Gud i ekteskapet deres. Jeg rekrutterte fire ektepar i forskjellige aldersgrupper og fra forskjellige steder på Sør- og Vestlandet, men med det til felles at de opplevde Gud som en viktig og vesentlig del av ekteskapet deres. Alle parene ble intervjuet med et semistrukturert intervjuguide, og som er vedlagt i oppgaven. Intervjuene varte mellom 50-90 minutter og forsøkte å få svar på hvordan de enkelte parene og ektefellene opplevde Gud i sine ekteskapet.

For å forstå empirien og kunne drøfte den godt, hadde jeg med sjelesorgfaglig teori. Jeg valgte også å trekke inn religionpsykologisk forskning, ettersom sjelesorgen hele tiden henter kunnskap og teori fra andre fagfelt. Forskningen og teorien ga et innblikk i hvordan religiøse par opplevde troen i ekteskapet. Teorien trakk i tillegg frem flere koblinger som er gjort i forskningen på feltet. Dette innebar for eksempel at flere faktorer hadde en positiv sammenheng med tilfredsheten, kvaliteten og tilpasningen i ekteskapet. Av faktorene kan nevnes bønn, tilgivelse, at man anså ekteskapet som hellig, religiøs samtale i forholdet, religiøse normer og en individuell relasjon til Gud.

Jeg satte også fingeren på to tema fra religionspsykologien som ikke var direkte koblet til ekteskapet, men som var interessante for forskningen, nemlig ekstraordinære erfaringer og religiøs mestring. Teoridelen trakk dessuten frem forskning gjort på samtale med troende par. Dette var spesielt relevant for den andre delen av problemstillingen, som handler om hvordan kunnskapen fra første del kan være av diakonal relevans for sjelesorgssamtale med troende par. Her ble det benyttet to artikler som satte lys nettopp på viktigheten av troen som del av sjelesorgssamtale med troende par, og som også fremsatte teorier om positive og negative opplevelser av Gud i ekteskapet.

Analysen av empirien trakk frem flere tema som svarte på problemstillingens første del. Parene forteller om å dele troen sammen, og at dette fører til vekst sammen og ulikt. De forteller også om en Gud som bekrefter, ser og trøster dem. En Gud som i vanskelige situasjoner er nær og innimellom viser seg for dem på ekstraordinære måter. De forteller også om å ha blitt forberedt til disse vanskelige situasjonene og utrustet til å takle dem. Parene forteller videre om en Gud som leder og handler aktivt inn i livene deres. Både i små og store valg, på hverdagslige og ekstraordinære måter. De opplever at Gud gir en ekstra dimensjon og dybde i ekteskapet, og nevner ekteskapet som pakt som et eksempel på dette. Gud for dem er et forbilde som inspirerer og motiverer partene til å elske hverandre med en uselvisk kjærlighet. De konkluderer alle med at Gud er en ressurs i ekteskapet; én person nevner at Gud har vært opplevd som en byrde, når han har ledet til plasser man selv ikke ønsker å dra.

I drøftingsdelen av oppgaven forsøkte jeg å dra sammen teorien og empirien for å svare på oppgavens problemstilling. Oppgavens empiri minner om tidligere forskning gjort blant religiøse par i USA. Det oppsummerende svaret på første del av problemstillingen var at Gud

for empiriens kristne ektepar opplevdes som en ressurs og viktig for ekteskapet. De opplevde også at Gud ga perspektiv, mening og en dypere dimensjon i ekteskapet deres. Ikke minst opplevde de Gud som handlende og aktiv i livene deres, en som virker inn med blant annet bønnesvar og ekstraordinære erfaringer. Videre drøftet jeg andre del av problemstillingen som omhandlet hvordan denne kunnskapen kunne være en diakonal relevans for sjelesorgssamtale med troende ektepar. I lys av teorien knyttet til sjelesorg med troende par, later empiriens par til å ha et sunt og positivt forhold til troen, i den grad at troen er blitt en ressurs for dem. Det ble slått fast at troen er et viktig moment å ha med i sjelesorgssamtalen, ettersom den har så stor betydning for ekteskapene deres. Teorien bidro med viktige verktøy i arbeidet med å kartlegge parenes tro. Det ble også sett på viktigheten av sjelesørgerens egen forståelse av tro og ekteskap, samt bevisstheten om hvordan denne forståelsen påvirker sjelesorgssamtalen.

Det hadde vært interessant med mer forskning på feltet, spesielt den delen som knyttes til sjelesorgssamtalen med troende par. Når noen opplever troen som ressurs for ekteskapet, hva skal til for at andre kan oppleve det samme? Denne oppgaven besvarer ikke dette spørsmålet, men belyser betydningen av trosaspektet i ekteskapet til troende par, og gir et innblikk i livet til fire ektepar som har en positiv opplevelse av Gud i ekteskapet.

7 Litteratur

Austad, A. (2014). Ekstraordinære religiøse erfaringer. I Danbolt & Engedal & Hestad & Lien & Stifoss-Hanssen (Red.), *Religionspsykologi*. (1. Utgave, s. 231-242). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Alfsvåg, K. & Andersen, M. (Red). (2011). *Samlivsetikk og kristen tro: utredning fra et utvalg oppnevnt av lutherske organisasjoner og frikirker* (1.utg). Oslo: Lunde Forlag.

Baucom, D. (2001). Religion and the science of relationships: is a happy marriage possible? *Journal of family psychology*, 15(4), 652-656. DOI: 10.1037//0893-3200.15.4.652.

Byfuglien. (2013). *Sammen: samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv*. Hentet fra: <https://kirken.no/globalassets/kirken.no/bispemotet/2014/dokumenter/rapporter/sammen-2013-hele-ny-low.pdf>

Bunkholt, Marit (2007). Folkekirkelig sjelesorg. Tidsskrift for sjelesorg. Stemmer i sjelesorgen. 27 (3):185-196.

David, P. & Stafford, L. (2015). A relational approach to religion and spirituality in marriage: the role of couples religious communication in marital satisfaction. *Journal of family issues*, 36(2), s. 232-249. DOI 10.1177/0192513X13485922

Danbolt, L. (2014). Hva er religionspsykologi? Begrepsavklaringer i en nordisk kontekst. I Danbolt & Engedal & Hestad & Lien & Stifoss-Hanssen (Red.), *Religionspsykologi*. (1. Utgave, s. 17-29). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Dietrich, S. & Korslien, K. & Nordstokke, K. (red.). (2011). Diakonen- kall og profesjon. Trondheim: Tapir akademisk forlag

Duba, J. & Watts, R. (2009). Therapy with religious couples. *Journal of clinical psychology: in session*, 65(2), s. 210-223. DOI 10.1002/jclp

Eide, Ø. (2014). *Forståelse og fordykning: perspektiv på den sjelesørgeriske samtalen* (1 utg.). Oslo: Luther forlag.

Fincham, F. & Beach, S. (2014). I say a little prayer for you: praying for partner increases commitment in romantic relationships. *Journal of family psychology*. 28(5), 587-593. DOI: 10.1037/a0034999

Fincham, F. & May, W. (2017). Prayer and forgiveness: beyond relationship quality and extension to marriage. *Journal of family psychology*, 31(6), s. 734-741. DOI <http://dx.doi.org/10.1037/fam0000331>

Goodman, M. & Collahite, D. (2006). How religious couples perceive the influence of god in their marriage. *Review of religious research*, 48(2), s. 141-155.

Hovland, B. (2004). «Hva har gud med familien å gjøre?» : et kritisk blikk på kirkelige uttalelser om samliv. *Kirke og kultur* 3, s. 361-373.

Institutt for sjelesorg. (2019, 15. 10). Hva er sjelesorg? Hentet fra: <https://sjelesorg.no>

Johannessen, A. & Tuft, P. & Christoffersen, L. (2010). Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode (4 utg.). Oslo: Abstrakt forlag.

Koenig, H. & McCullough, M. & Larson, D. (2001). Marital Instability. I Koenig & McCullough & Larson. (red.), *Handbook of religion and health* (s. 191-203). New York: Oxford university press.

Kirkerådet, Den Norske Kirke (2015). Plan for diakoni. [Brosjyre]. Oslo: Kirkerådets kommunikasjonsavdeling

Mahoney, A. & Cano, A. (2014). Introduction to the special section on religion and spirituality in family life: delving into relational spirituality for couples. *Journal of family psychology*, 28(5), 583-586. DOI <http://dx.doi.org/10.1037/fam0000030>

Mahoney, A. & Emery-Tiburcio, E. (1999). *Journal of family psychology*, 13(3), s. 321-338.

Miles, M. & Huberman, M. (1994). Qualitative data analysis. (2. utg.). California: Sage publications.

Nelson, J. (2009). Helping relationships: counseling and spiritual growth. I Nelson (red.), *Psychology, religion and spirituality* (s. 475-506). Valparaiso: Springer.

Okkenhaug, Berit (2002) Når jeg ser ditt ansikt. Innføring i kristen sjelesorg. Verbum Forlag.

Statistisk sentralbyrå. (2019, 15. 10). Ekteskap og skilsmisser. Hentet fra: <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/ekteskap> (a)

Statistisk sentralbyrå. (2019, 15. 10). Ekteskap og skilsmisser. Hentet fra: <https://www.ssb.no/statbank/table/09660/tableViewLayout1/> (b)

Thornes, K. (1997). Troens/forestillingens plass i ekteskapsrelasjonen hos troende par. *Tidsskrift for sjelesorg*, 17(2), 65-72.

Torbjørnsen, T. (2014). Religiøs mestring. I Danbolt & Engedal & Hestad & Lien & Stifoss-Hanssen (Red.), *Religionspsykologi*. (1. Utgave, s. 127-142). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Zentner, M. (red). (2017). Marital satisfaction, sex, age, marriage duration, religion, number of children, economic status, education, and collectivistic values: data from 33 countries. *Frontiers in psychology*, 8. DOI: 10.3389/fpsyg.2017.01199

8 Vedlegg

8.1 Vedlegg 1, Intervjuguide

INTERVJUGUIDE

Ettersom dette er en semistrukturert intervjuguide, vil den ikke følges slavisk, men i stedet brukes som en hjelp for å dekke hovedtemaene jeg har satt meg.

- **Deres historie.**

Hvordan gikk det til at dere to ble gift? (bakgrunnshistorie til ekteskapet)

Har dere alltid vært troende, hvis ikke- hvordan har den prosessen vært?

Hvordan har dere kommet dit dere er i dag med at troen er så viktig for ekteskapet?

Er det ellers noe dere vil legge til om deres historie med tanke på ekteskapet og troen inn i det?

- **Kristen norm/etikk i ekteskapet.**

Hva tenker dere bibelen sier om ekteskapet, og hvordan preger dette deres ekteskap?

Har Gud en mening med ekteskapet? Hva er det i så fall?

Er det noe ved den kristne tros syn på ekteskap som er utfordrende for dere?

Har dere noen historier eller erfaringer fra eget liv hvor kristen norm/etikk om ekteskapet har vært en vesentlig faktor?

Har dere bibelvers som spesielt preger eller har betydning for ekteskapet deres?

- **Åndelig ledelse i ekteskapet. (endret til opplevelsen av Gud spesifikt i deres ekteskap)**

Har dere opplevd personlig åndelig ledelse inn i ekteskapet deres? Hvordan har det sett ut?

Har dere opplevd bønnesvar knyttet til ekteskapet?

Har dere andre historier/erfaringer dere vil dele som omhandler åndelig ledelse og ekteskapet?

- **Individuell tro vs. Felles tro**

Hvordan har ditt forhold til Gud påvirket forholdet deres imellom?

Hvordan har deres ekteskapelige relasjon preget ditt forhold til Gud

- **Gud i ekteskapet: byrde eller ressurs?**

Alt i alt – vil deres si at det å ha troen inn i ekteskapet er en byrde eller ressurs?

Har dere noen historier eller erfaringer som kan belyse dette?

8.2 Vedlegg 2, Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet

” Gud i ekteskapet – hvordan kristne ektepar opplever at troen på Gud har innvirkning i ekteskapet”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan kristne ektepar opplever den kristne troen inn i ekteskapet. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å få et innblikk i hvordan kristne ektepar som selv definerer den kristne troen som spesielt viktig i deres ekteskap opplever nettopp dette. Dette vil bli besvart ved personlig intervju av mellom 4-10 kristne ektepar. Dette forskningsprosjektet inngår i masteroppgaven min i diakoni.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

MF vitenskapelige høyskole er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Dere får spørsmål om å delta ettersom dere er et heterofilt norsk ektepar som har vært gift i over 10 år. Dere har også selv definert at den kristne troen spiller en viktig rolle inn i deres ekteskap.

Hva innebærer det for deg å delta?

Ved å delta i dette forskningsprosjektet innebærer det for dere å delta i et intervju med meg som varer omtrent 45 minutter. Dette intervjuet vil det bli tatt lydopptak av. I intervjuet vil det bli stilt spørsmål om bakgrunnen for deres ekteskap, hvordan kristne normer/etikk preger deres ekteskap, om dere har opplevd åndelig veiledning inn i deres ekteskap og refleksjon rundt om troen er en byrde eller ressurs inn i ekteskapet. Det vil bli spurt om personlige historier og erfaringer fra ekteskapet deres som er relevante for disse temaene.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er jeg som student og min veileder ved MF vitenskapelige høyskole som vil ha tilgang til dine opplysninger. Navn og kontaktopplysninger vil erstattes med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Lydopptaket vil være innelåst.

Personlige opplysninger om dere, som navn, bosted og alder vil ikke bli offentliggjort i publikasjonen. Jeg vil i oppgaven skrive omtrentlige tall på hvor lenge dere har vært gift, alder osv. For eksempel: De har vært gift i over 20 år. Ellers vil det være mulighet for å bli gjenkjent basert på de fortellingene og erfaringene fra ekteskapet dere deler i intervjuet.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 1. august 2020. Etter dette vil alle personopplysninger og lydopptak slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra MF vitenskapelig høyskole har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Elisa Stokka ved MF vitenskapelige høyskole, på epost (elisa.stokka@mf.no) eller telefon: 22590620
- Vårt personvernombud: Rådgiver Berit W. Hillestad på mail (personvern@mf.no) eller telefon: 22590595
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Eventuelt student

(Forsker/veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Gud i ekteskapet – hvordan kristne ektepar opplever at troen på Gud har innvirkning i ekteskapet*, og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at opplysninger om meg publiseres slik at jeg kan gjenkjennes ved at de gjenkjenner historier og erfaringer jeg oppgir i intervjuet.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 1 august 2020

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

